

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

In Feriam Quartam post Dominicam Passionis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

diem optabis qui tibi denegabitur. Finio cum Apostolo Ephesiorum 5. Videte itaque fratres: quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes; sed ut sapientes, redimentes tempus quoniam dies mali sunt: Propterea nolite fieri imprudentes sed intelligentes, quæ sit voluntas Dei.

Certè sapientes tempus vocavère sumptuosum impendium: Seneca de Brevit. vitæ

cap. 8. Temporis nullum pretium est: Sed uti subdit. Re omnium preciosissima luditur. Memento in tempore esse æternitatem: & quale tempus habueris, talem te illam habiturum. Vide ut habeas beatam, Amen.

**

FERIA QVARTA

DOMINICÆ PASSIONIS.

CONCIO PRIMA.

DE PRÆDESTINATIONE.

Vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. Oves mea vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me.

Ioannis 10.

CUm Judæi causam suæ incredulitatis in Christum rejecissent, quasi non satis eis fuisset locutus, nec satis expressè dixisset se esse Christum, postquam eos mendacii arguit, eò quòd abundè se eis manifestasset verbo, & opere, veram causam incredulitatis eorum aperit, nempe eorum malitiam, qua factum est ut ab ovium ipsius numero excluderentur. Itaque non creditis quia non estis ex ovibus meis, alioqui enim, oves mea vocem audiunt, Sic enim enim vocantur ut audiant. Per oves autem Christi,

interprete S. Augustino tract. 48. in Ioan intelliguntur Prædestinati: juxta illud Actor. 13. Crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam; Vnde signanter dicit de ovibus suis; & ego cognosco eas, quibus verbis earum prædestinatione significat: Quia uti Verbum Divinum cognitione gignitur; ita & Electi, seu Prædestinati gignuntur cognitione, non merè speculativa, & sterili, sed fecunda, & practica. Vti enim Pater cognoscendo Filium, (terminus enim cognitionis ipsius est Filius) suam ei tribuit essentiam, & perfectiones omnes; ita suos

suos cognoscendo, omnia dona eis largitur. Itaque Apostolus Rom. 3. *Quos præscivit, hos & prædestinavit*: præscire idem est atque ante diligere, & in bonum præordinare: verbum enim *cognosco*, non solam cognitionem intellectus, sed etiam affectum, & dilectionem significat, uti Amos 3. *Tantummodò vos cognovistis omnibus cognationibus terræ*: Contra verò ignorare, idem est ac non approbare, non curare: Ita Psal. 100. *Declinantem à me malignum non cognoscebam*: Quid est, non agnoscebam, ait Augustinus, id est, non approbabam, non laudabam, non mihi placebat: cognoscere enim invenimus aliquando in Scripturis dici, pro eo, quod est placere nobis: Ita Deus ad Moysen Exodi 33. *Novi te ex nomine, & inveniisti gratiam coram me*: & Paulus 2. ad Tim. 2. *Cognovit Dominus qui sunt ejus*: Itaque quos præscivit, hoc est quos speciali præintentione dilexit, & quibus gloriam voluit, non tantum secundum se solam, sed ut connexam cum vocationibus congruis, & perseverantia in gratia; hos & prædestinavit: hoc est pro eis elegit actu distincto, & consequenter ad illam intentionem, hæc eadem auxilia efficaciam; quibus tuos prædestinatos confirmavit in patientia: Nam sicut Deus Christi passiones convertit in ejus gloriam; ita facit persecutiones prædestinatorum, converti in ipsorum bonum: Illos itaque singulariter diligit per præscientiam, cum eos singulariter prædestinat, atque ordinat per media singularia, quæ terminantur ad glorificationem: cujus rei occasione nobis hodie Sermo erit de re omnium difficillima, hoc est de prædestinatione: Si prius gratiam poposcerimus à celo. AVE MARIA.

Nondum plus habui causæ quam nunc usurpandi verba S. Joannis Chrysost. in choantis explicationem libri Geneleos: ubi at tempestatem jejunii & quadragesimæ tri-

buere sibi majorem facultatem loquendi de rebus difficillimis, quoniam auditorum suorum animi tunc melius quam aliàs unquam dispositi erant ad præstantissima, abditissimaque comprehendenda: Nam si nunc non fecimus (ait Homil. 2.) quando est jejuniæ, & gulæ contemptus, & tanta bonarum cogitationum serenitas, quomodo talia charitati vestræ apponere poterimus, quando delitiæ, comestationes, & magna delidia? Quin tunc neque ipsi, ut par est, hoc faciemus, neque vos aliquid eorum, quæ dicuntur, accipere poteritis, utpote à tenebris, cogitationumque fluctibus submersi. Mihi verò minimè nunc exponendus est vobis mundi ortus, sed differendum est de argumento longè sublimiori difficiliorique, scilicet de prædestinatione quam Apostolus appellat Consilium Dei, Rom. 11. *Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?* neque adeò unquam de illo loquitur, nisi cum testimoniis incomprehensibilitatis, & cum sensu pleno stuporis atque admirationis: *ò altitudo divitiarum sapientia, & scientia Dei, quam incomprehensibilia sunt judicia eius: & investigabiles viae ejus!* Quod expendens S. Ambros. lib. 1. de vocat. Gent. cap. 5. Cum ergo hæc divinorum operum mysteria, supra mensuras humanæ intelligentiæ excellentia, quòdam mentis suæ profundisset excessu, totam expositionis rationem, transtulit ad stuporem: & admiratur eorum quæ protulerat, exclamavit, & dixit: *ò altitudo sapientia, & scientia Dei*: Nihil omitens de his, quæ non oportet ignorari: nihil contrèctans de his, quæ non licet scire: Cujus rei occasione, dicere etiam possum quod de eodem argumento dixit Augustinus, Ser. 224. de Tempore. Novicum Paulo Apostolo expavescere, quod etiam ille, cum consideratet, expavit, & expavescens exclamavit, *ò altitudo sapientia, & scientia Dei, quam inscrutabilia sunt iudicia eius!* & quidem si tanta ingenia

tanto argumento succubere, quis ego sum qui confidam me posse tantum Oceani profunda penetrare? Hoc equidem agere non aggredior, sed tantum quædam vobis indicare, quæ ad prædestinationem pertinentia nostro in Evangelio hodierno continentur: quæ ad quatuor puncta, reduci possunt,

1. Est dari Prædestinationem, secundum illud: *Ego cognosco oves meas, & cognoscunt me mea*: Significat autem prædestinatio, peculiarem Dei Providentiam circa salvandos, quæ designatur per ovium cognitionem, quæ non tantum significat, ut dixi, cognitionem intellectus, sed amorem etiam & curam peculiarem.

2. Quid Deus agat circa prædestinatos, quod non facit circa reprobos: quod continetur in illis verbis. *Vocem meam audiunt & ego cognosco eas; &c. & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.*

3. Quid prædestinati faciant supra reprobos: quod continetur in illis verbis. *Oves mee vocem meam audiunt, & sequuntur me, &c. & non rapiet eas, quisquam de manu mea.*

4. Quibus modis dignoscant prædestinati, à reprobis, secundum illud, *& ego cognosco eas*: Item *non estis ex ovibus meis*: ad quæ puncta, reduci possunt omnia, quæ de Prædestinatione dici possunt: Sed quoniam omnia ista non possunt esse unius discursus, de singulis separatim agemus: incipiamus à 1.

Dico 1. Dari Prædestinationem in Deo. Hanc unus Joannes Erigene negavit, cum in cap. 8. sui libelli scripsit præscientiam & prædestinationem similitudine rerum temporalium ad Deum transferri, sed verè in Deo non esse præscientiam rerum humanarum: Cujus errorem rectè confutavit Ecclesia Lugdunensis in peculiari libro contra illum. Verum; ut rectè dixit S. Prosper ad capita Gallor. cap. 1. Prædestinationis fides, multà sanctarum au-

thoritate Scripturarum munita est: Rom. 8. *Nam quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, &c. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit*: Ephel. 1. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, &c. Qui prædestinavit nos in adaptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis sue.* Eodem pertinet cum mentio fit in variis locis libri vitæ, in quo dicuntur scripta esse nomina aliquorum: Item istud Christi. *Nomina vestra scripta sunt in celis*: Item hoc aliud, quo dicit aliquos esse electos: *multi vocati, pauci verò electi*: Item quod dicit aliquos à Patre trahi, & dari Filio: Item quod asserit eis paratum esse regnum ab origine mundi: Item, quod dicitur diversis in locis; Deum quibus vult misereri, vel inducere quos vult: & mercedem vel bravium aliquibus polliceri. Nam ex omnibus illis, constat plures homines pervenire ad finem ultimam supernaturalis felicitatis, ad quem non potuerunt nisi viribus supernaturalibus à Deo collatis: At verò, sine præscientiâ Dei & providentiâ disponente, & ordinante, nec vires supernaturales potuissent hominibus infundi, nec potuissent præmiū beatitudinis dignis potius concedi quàm indignis. Hæc autem providentiâ, & præscientiâ quæ præstat hos effectus, est ipsissima prædestinatio: Ipsius enim est ea disponente, & ordinare quæ hominibus conducunt ad salutem. Rationem reddit S. Thom. 1. p. quæst. 23, art. 1. in corp. Quia cum Deus sit prima causa rerum omnium, omnia subjacent Divinæ providentiæ: ad providentiâ autem pertinet res in finem ordinare, est enim providentiâ ratio ordinis in finem: finis autem ad quem res creatæ ordinantur est duplex; unus qui excedit proportionem naturæ creatæ, ejusque facultatem, & hic finis est vitæ æternæ, quæ excedit vim creaturæ rationalis, cui visio Dei non com-

perit naturaliter; alter autem finis est nature create proportionatus, quem scilicet res creata potest attingere secundum virtutem sue nature ad illud autem ad quod non potest suis viribus pertingere, oportet ut ab alio transmittatur, sicut sagitta in scopum transmittitur ad signum: unde proprie loquendo creatura rationalis quæ est capax vite æternæ ad ipsam à Deo transmittitur: cuius transmissionis ratio in Deo præexistit, sicut est in eo ratio ordinis omnium in finem, quæ providentia nominatur; ratio autem transmissionis creature rationalis in finem appellatur prædestinatio: unde patet prædestinationem esse partem providentiæ, & eodem modo procedere prædestinatione quo modo procedit providentia, nempe per directionem mediorum ad finem; seu per electionem conducibilium, & voluntatem certam ea media parandi: Cum verò constet ex fide hominem creatum esse propter beatitudinem acquirendam, illa autem sit supernaturalis; oportuit media parata esse proportionata, & consequenter supernaturalia: quorum ratio cum sit in Deo, & voluntas ea concedendi, oportet in Deo esse prædestinationem. Id patet ex ipso facto: nam aliqui perveniunt ad vitam æternam, idque non casu, neque temerè; igitur per media certa & conducibilia: cumque ea sint supernaturalia, ab alio parari debuerunt & ordinari; non ab ullo alio, quam à Deo; igitur ab eo: priusquam autem dentur, sunt parata; igitur præordinata sunt hæc autem præordinatio, seu præcedens dispositio, communi nomine prædestinatio appellatur. Igitur certum est quod diximus dari in Deo Prædestinationem.

Hic duplex evitari debet scopulus: Primus est scandali: nam plerumque ex doctrinâ prædestinationis scandalizantur, & pessimas trahunt consequentias, quidam præsumptionis, alij desperationis, uti de quodam Monacho refert S. Augustinus lib. de Bono persever.

cap. 15. qui ex mala consequentia petita ex prædestinatione relicta vita Monastica, repetit sæculum, & perit. Verum unicuique sufficere debet, cum prædestinatio sit in Deo, nihil posse esse nisi sanctum, itaque nihil iniustum, nihil iniquum, nihil contra rationem, nihil contra æquitatem nihil repugnans summæ bonitati, summæ iustitiæ, summæ misericordiæ, aut ulti perfectioni; alioqui Deus non esset Deus. Hoc significavit Apostolus ad Rom. cap. 9. agens de prædestinatione: cum enim aliquas in contrarium attulisset difficultates, uno verbo respondet, *o homo, tu quies, quis respondeas Deo?* Sufficit enim homini Dei autoritas, quidquid homini tandem videatur, quidquid opponatur, quidquid comprehendat, aut non comprehendat homo: Hoc autem pendet ex iustâ de Deo apprehensione, & magnitudinis ipsius cogitatione; nam sola Dei majestas, & autoritas tibi & mihi sufficere debet: & certè si in omnibus aliis mysteriis tibi sufficit, cur non in suâ dispositione, cur non in ordine providentiæ suæ?

2. Scopulus in quem aliqui impingunt, est, quòd ex aliquibus difficultatibus quas habent in materia prædestinationis, quia illis satisfacere non possunt, aut potius quia sibi satisfacere nequeunt, ideo negant prædestinationem in Deo: quasi verò ex aliqua difficultate cui non potes respondere, liceat tibi evidentem veritatem rejicere? Hoc est quod damnat Augustinus lib. de bono persever. c. 4. in fine. Nunquid ideò negandū est, quod apertū est, quia cõprehendi nõ potest, quod occultū est? Nunquid, inquã, propterea dicitur tumus, quod ita esse percipimus, non ita esse; quoniã cur ita sit, non possumus invenire? Ita enim se res habet, Auditores, quotidie cerra & aperta negantur ob aliquas difficultates, quibus imbecilla ingenia satisfacere nõ possunt: imbecilla dico, 1. quia non possunt solvere: 2. quia nec solutiones intelligere: 3. & maxime, quia

quia ex illa impotentia, negant apertissima, vel apertissimè revelata, itaque ex ignorantia incidunt in errorem; atque hinc fetè nate sunt omnes hæreses uti patet enumerando: In quo summa culpa est; cum advertere debuissent semper in rebus fidei, esse aliquid quod lateat, itaque quod comprehendi non possit: unde præclare monet Ambros. lib. 1. de vocat. gentium, cap. 5. Multa sunt in dispositione operum divinorum, quorum causis latentibus soli monstrantur effectus, ut cum pateat quod geritur, non pateat cur genatur; negotio in medium deducto, & in occulto ratione subducta; ut in eadem re, & de inscrutabilibus præsumptio, de manifestis falsitas refutetur. In præsentia itaque materia, illud nobis certum sit dari prædestinationem. Nam si datur Deus, datur providentia, si datur providentia, datur prædestinatio, cum illa sit providentia circa creaturam rationalem: si datur prædestinatio, cum ipsa sit in Deo, nihil me turbare debet; nam si prædestinatio est Dei providentia circa naturam rationalem in ordine ad salutem, igitur est peculiaris cura Dei erga me ipsum: ut me ad salutem æternam perducat: Quid me igitur obturbet si Deus tam sedulo incumbat in meam salutem? Cum id faciat per prædestinationem, tantum abest ut consideratio prædestinationis me habere debeat anxium, ut multò magis me solari debeat: secundum illud 1. Petri 5. *Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum; quoniam ipsi cura est de vobis:*

Dico 2. Prædestinationem Dei esse ab æterno, secundum illud Ephes. 1. *Elegit nos in ipso, id est Christo, ante mundi constitutionem, ut essemus sancti:* Item, 1. Cor. 2. ubi de Christi prædestinatione loquitur: *Loquimur Dei sapientiam, quam prædestinavit Deus ante secula:* Jerem. 31. *In charitate perpetua dilexi te: idèd attraxi te, miserans:* Ratio autem est evidens; Quia cum prædestinatio sit actus immanens

Dei, & Deus nullum actum immanentem habere possit novum in tempore, ne sit in Deo vel levitas, vel mutatio, sequitur prædestinationem esse æternam. Confirmatur, quia quod fit in tempore, illud est quia Deus decrevit ante tempus; in tempore autem est donatio, in æternitate verò est doni præparatio: unde Augustinus de prædest. Sanct. cap. 10. Inter gratiam porò & prædestinationem, hoc tantum interest, quod prædestinatio est gratiæ præparatio; gratia verò jam ipsa donatio: addamus, atqui donatio fit in tempore, sed præparatio fit ante tempora; igitur prædestinatio est æterna: ut scias quantum debeas Deo qui de te ab æterno cogitavit, & tui curam habuit antequam esses. Quid moraris eum diligere qui te tantum dilexit, cum diligere non poteras? Ioan. 1. c. 4. *Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.* Sed vide qua prioritate, tot sæculis, immò æternitate. Quantum illud est, quod Deus non se prius quàm te dilexit, quia in æternitate nihil est prius, nihil posterius: hoc saltem effice, ut quia hæcenus non amasti, sic ames deinceps ut semper ames.

Dico 3. In prædestinatione intercedere actus divini intellectus, & voluntatis, unde providentia & prædestinatio iis vocibus significantur à Sanctis Patribus, quæ nunc significant actum mentis seu intellectus, nunc actum voluntatis. De actibus intellectus sic loquitur Dionys. de divin. nomin. cap. 12. *Veritas prospicit cuncta, providentia mirabili: at veritas est in intellectu, & prospicere pertinet ad mentem.* Boëtius lib. 4. de consolat. prosa 6. *Modus rerum, cum in ipsa divina intelligentiæ puritate conspicitur, providentia nominatur: Intelligentia est intellectus, & conspectio, actus ipsius:* S. Augustinus lib. 83. qq. 9. 31. *Providentia est qua aliquid videtur futurum antequam factum sit: Idem lib. de dono Persev. cap. 17. Prædestinationem definiens;*

niens; vocat præscientiam. Favet D. Paul. ad Rom. 8. *Quos præscivit hos & prædestinavit*, & cap. 11. *Non repulit Deus plebem suam, quam præscivit*: In quæ verba S. Augustinus loc. cit. cap. 18. Hoc quod ait præscivit, non rectè intelligitur, nisi prædestinavit. Vnde multi Theologi prædestinationis naturam ponunt in impetu, quod dicunt esse actum intellectus, quod exprimit voluntatem Dei: illa autem expressio pertinet ad intellectum, cujus est præcipere, imperare, dirigere, & movere; quod certum est respectu alterius, igitur etiam respectu ejusdem personæ. Eodem modò passim Sancti Patres Providentiam, & Prædestinationem explicant per actus voluntatis: Itaque S. Augustinus in illo cap. 17. de dono Persev. non solum dixit prædestinationem esse præscire, sed etiam disponere; dispositio vero rerum, ad præscientiam addit actum voluntatis: itaque sic loquitur: prædestinatio, est præscientia, & præparatio beneficiorum Dei: Præparatio verò aliquid addit ad præscientiam, ne sit inutilis repetitio; Igitur addit actum voluntatis. Id innuit Paulus dum dicit. *Quos præscivit, & prædestinavit*: ultima vox aliquid addit ad primam, sed prima spectat mentem, igitur altera spectat prædestinationis alium actum, nempe voluntatis actionem. S. Damasc. l. 2. de fide Orthod. cap. 29. Providentia est voluntas Dei, per quam res omnes aptè, congruèque gubernantur. Fulgent. lib. 1. ad Monim. cap. 7. utrumque prædestinando præparavit, in illa incommutabili voluntate. Itaque passim Theologi prædestinationem explicant per Electionem creaturæ rationalis ad gratiam & gloriam: Electio autem est actus voluntatis. Et confirmatur; Quia prædestinatio est actus liber, & opus eximie misericordie, igitur non consistit in solo actu intellectus, sed etiam requirit actum voluntatis: unde qui optimè concipiunt prædestinationem, dicunt es-

se, conceptionem mediorum aptorum, & perducentium ad finem, & voluntatem ea exequendi: nam sola conceptio mediorum communis est respectu prædestinatorum, & non prædestinatorum; sola autem voluntas propria est prædestinatorum; & propterea cum dicitur in nostro Evangelio. *Ego cognosco eas* sermo est de cognitione approbationis ut dictum est supra, quæ non tantum comprehendit actum intellectus, sed etiam actum voluntatis.

Ex his patet quid de prædestinatione à nobis sentiendum sit, quæcunque tandem rationes, aut intelligendi difficultates in contrarij se opponant. Cum enim sit actus divini intellectus, non potest non esse actus summæ sapientiæ atque prudentiæ; non potest non esse actus summæ rationis, quem præferre debemus omnibus humanis rationibus: hæ enim omnes fallibiles sunt, & decipere, & errare possunt, divina autem, nec fallere ut decipiat, aut deducat in errorem, *Narraverunt mihi iniqui fabulationes sed non ut lex tua*. Itaque omnibus hominum subdolis argumentis, qualia tandem sint, unam divinam auctoritatem oppono. Item cum Prædestinatio contineat actum divinæ voluntatis, non potest non continere summam æquitatem, justitiam, misericordiam, erga suam creaturam amorem, & summam sanctitatem.

Potè ex actibus divini intellectus qui pertinent ad prædestinationem, quidam strictim & propriè prærequiruntur ad eam, alii autem ingrediuntur ejus essentiam: primi generis est scientia possibilium omnium, quam Theologi appellant simplicis intelligentiæ, quæ Deus novit omnes modos & omnia media quibus prædestinatus, immò omnes homines perducere possunt ad vitam æternam: Dicitur autem præcedere secundum modum nostrum intelligendi, quia est alia scientia propior, & immediatior dirigens voluntatem, &

est scientia conditionalium, qua Deus novit fore, ut prædestinatus de facto vitam æternam consequatur si per illa media vocetur, & contra non consenturum, & non consecuturum si per alia media. Hæc autem scientia cum sit directiva voluntatis divinæ prædestinantis, intrinsecè pertinet ad prædestinationem: dicitur autem dirigere voluntatem divinam, nec cæco modo, & fortuito, quædam media eligat & præferat aliis, quod pertinet ad providentiam, & consequenter ad prædestinationem. Tum supposita voluntate dandi ejusmodi media, ex quibus infallibiliter sequitur realis cooperatio, sequitur scientia visionis effectuum certò futurorum; donationis gratiæ, cooperationis creaturæ, perseverantiæ usque in finem, & mortis dandæ opportuno tempore, & consequenter decessus in gratia: ex quo sequitur voluntas absoluta dandi gloriam, & scientia visionis, illius dandæ: quæ ultima subsequitur prædestinationem, nisi prædestinatio sumatur completa, prout ipso termino suo finitur: sed minus propriè tunc sumitur, uti dicemus cum prædestinationis definitionem afferemus.

Jam quoad voluntates divinas, illæ omnes pertinent ad prædestinationem, quæ respiciunt ejus effectus, quicumque sint, à primo ad maximum, seu spectant ipsum finem, seu media: distinguuntur autem illæ omnes voluntates inter se ratione, secundum diversitatem effectuum: unde inter se habent prioritatem, aut posterioritatem, secundum prioritatem, aut posterioritatem effectuum: in quibus prioritas sumenda est ex independentia, posterioritas ex dependentia: & ita prior est finis intentio quàm mediæ: unde prior est voluntas hominis salvandi, quàm voluntas dandi gratiam: iam prior est voluntas dandæ perseverantiæ, quàm voluntas absoluta dandi gloriam: Item inter mediæ, illa prius sunt in voluntate quæ priora

sunt in se; unde voluntas dandi secundas gratias supponit voluntatem dandi primas: Denique omnis voluntas quæ nullo modo pendet à libero arbitrio, aut ab ejus cooperatione, antecedens est; ea verò quæ in suo effectu pendet à cooperatione voluntatis, non est absoluta, neque antecedenter efficax, sed est consequens, aut inefficax, aut pendens à conditione: qua ratione satisfit omnibus difficultatibus quæ proponi possunt contra prædestinationis existentiam: Ita enim servatur præexistentia prædestinationis, & conservatur libertatis humanæ integritas: Ita salvatur certitudo, & infallibilitas prædestinationis, & voluntatis nostræ libertas: Ita intelligimus gloriam dari hominibus misericorditer, & tamen dari justè, & ut premium atque mercedem.

Liquet ex his omnibus quid verè sit prædestinatio: quam rectè definit S. August. lib. de bono Persever. c. 14. & passim approbatur à Sancto Prospero, Fulgentio, Anselmo, Beda, S. Thoma, & aliis Theologis. Hæc est autem ejus definitio. Hæc prædestinatio Sanctorum, nihil est aliud quàm præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur quicumque liberantur. In quibus verbis illud innuitur quod diximus, in prædestinatione includi actus intellectus, & voluntatis; nam præscientia pertinet ad intellectum, præparatio autem ad voluntatem: est enim illa præparatio ordinatio voluntatis, seu decretum & propositum voluntatis, seu voluntas decernens ea dare, quibus prævidet hominè perventurum ad vitam æternam: per beneficia autem quibus certissimè liberantur, quicumque liberantur, intelligitur omnis illa series gratiarum quibus homines perducuntur ad salutem: contra igitur prædestinatio consistit in huius serie præparatione, hoc est voluntate conferendi; & in eius præscientia: nam Deus novit operum suam: itaque non est sola præscientia operum

quæ homo est facturus, sed etiam præparatio beneficiorum, & voluntas ea conferendi: nisi enim Deus ea præparasset, homo ea non posset habere: Per hanc autem seriem dicimur certissimè liberari, quia in ea continentur non solum auxilia prævenientia, sed etiam adiuvantia, & bona opera, & perseverantia in fine; hæc enim omnia beneficia sunt Dei, quibus libertatem gloriæ filiorum Dei assequimur ut ibid. docet Augustinus. Alioqui si sermo tantum sit de auxiliis prævenientibus, non ita certissimè liberamur, ea certitudine quæ oriatur præcisè ex vi auxiliiorum: neque enim ex illorum nuda efficacia in actu primo, certitudinem habent, quia à suo effectu impediti possunt à libero arbitrio, quod liberè ita concurrat, ut possit non concurrere, ac si nihil concurrat, nihil efficietur: sed tota eventus illius certitudo oritur ex vi divinæ scientiæ quæ falli non potest quæque se extendit ad omnes eventus liberos, sive absolutè, sive ex hypothese futuros: Unde per eam Deus certissimè novit, quid voluntas humana, tali gratiarum serie, si eam haberet, esset factura: Posita autem conditione seu hypothese, nimirum Dei voluntate dandi talem seriem auxiliiorum, illa scientia conditionata transit in absolutam, & jam per illam scitur, quid re ipsa eventurum sit. Hinc nata illa differentia quam modò attulimus & quam sæpe affert Augustinus inter gratiam & prædestinationem, quod prædestinatio sit præparatio gratiæ, gratia autem ipsa donatio: quare si sit respectus tantum ad aliquas gratias, ut ad primam justificationem, erit prædestinatio inchoata & incompleta: si autem sit respectus ad omnes gratias usque ad salutem & gloriam, erit perfecta & consummata prædestinatio: unde aliqui dicunt prædestinationem in universum complecti & gratiam & gloriam, quia complectitur & media & finem, cum providentia sit ratio ordinis in finem, & ratio ordinis in ordinatione mediorum.

Ex hac definitione 1. constat solum Deum prædestinare posse, quia solus potest gratiam conferre in ordine ad gloriam, itaque in ea tenos à solo Deo pendere, quod nobis utilius est quàm si vel à nobis, vel ab alia creatura penderemus: plus enim certi esse debemus de Dei erga nos amore, ejusque de nostra salute cura, & sollicitudine, quàm de nostro erga nos ipsos amore nostro & cura. Certè si mea prædestinatio à me uno penderet, quàm ego diffiderem; cum quotidie experiar me Dei gratia adjectum, & tot divinis præsidis suffultum, & auxiliis præventum mihi deesse? Quid de me fieret, si solus essem, in tanta rerum ignoratione, inter tot hostes & pericula, in tanta imbecillitate vitium, cogitationum varietate, judiciorum diversitate, animi levitate, & voluntatum inconstantia? Quis non habeat uberes & multiplices de se conquerendi causas & occasiones? Quàm tutius ergo in Dei cura vivimus & dicimus cum Propheta, *In manibus tuis sortes mea?*

Constat 2. Cum duplex sit prædestinatio, una incompleta quam S. Damascenus vocat antecedentem, & terminatur ad justificationem; altera completa quæ terminatur ad gloriam, cuius definitionem dedimus ex Augustino: prima complectitur seriem auxiliiorum prævenientium, quæ dantur usque ad justificationem inclusivè; præparatio enim eiusmodi auxiliiorum sæpe vocatur in Scripturis prædestinatio, sed tantum inchoata & incompleta: altera complectitur omnem seriem auxiliiorum prævenientium usque ad finem vitæ, gratiæ comitantis, & bonorum operum, & ultimi auxilii prævenientis, quo vita finitur in gratia, per quod ultimò completur prædestinatio: est enim prædestinatio præparatio omnium beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur hoc est salvantur quicumque liberantur uti dictum est. Ac primæ quidem effectus sunt omnes gratiæ quæ dantur, & omnia opera bona quæ fiunt, etiam à repro-

bis, quia proveniunt ex sincero affectu, & amore Dei, quo cupit homines adducere ad salutem; neque enim dantur à Deo, alia mente, etiam si novit ista in multis fore irrita; hoc enim ipsi displicet, neque propterea non vult eorum salutem; unde ad eam illos sincero affectu excitat, invitat, & auxilium offert, ne causari possint sibi aliquid ex parte Dei fuisse, cujus defectu ab eâ exciderint. Alterius autem prædestinationis hoc est completæ; effectus, sunt quæcunque efficaciter conducunt ad salutem, quæcunque illa sint, & ad hoc hominibus à Deo dantur, & ordinantur, cum Deus sit author prædestinationis. Unde omnes eventus prosperi & adversi, omnia bona sive naturalia, sive supernaturalia, quæ hominem ad beatitudinem obtinendam perducunt, effectus sunt prædestinationis; & cum omnia juvare nos possint ad salutem consequendam, omnes qualitates corporis & animæ, omnes occasiones, & opportunitates, & quælibet alia adjumenta, omnes item actiones naturales & supernaturales, idque ex Dei ordinatione, sanè hæc omnia sunt ejus effectus; non autem peccata; quia à Deo ordinari non possunt ad eum finem, licet per accidens, aliquando homines lucrum capiant ex peccatis, ut occasionem plus amandi Deum, aut pœnitentiæ; sed Deus ad hunc effectum non vult peccatum; iterum, supposito peccato, Deus secundâ intentione vult pœnitentiam, & amorem majorem; itaque peccatum benè ordinari non potest: sed suppositâ peccati in ordinatione, Deus alio ordine illam corrigit. Cætera autem omnia ordinantur à Deo, & ex illâ ordinatione fiunt beneficia Dei quibus homines ad salutem suavissimè perducuntur, secundum illud Apostoli, *Diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum*. Sed quid dicit Apostolus diligentibus Deum, dicamus etiam cum eodem *dilectis à Deo*: nam si ille non

diligeret, quomodo diligeret? quia ipse prior dilexit nos.

Hic, mi Auditor, te ipsum consule, te ipsum prospice: Quid est quod tibi omnia cooperantur in malum? vide enim quo omnia tibi vertant, specta singula. Si Deus te prospers demulcet, omnia vertis in malum: Aut extolleris; aut te voluptatibus immergis; Si adversis castigat, quam es animi fracti, & abjecti? Si augeat opes, auges crimina: Si minuit, murmurat; Si sanuses, abuteris; Si æger, impatientiâ tuâ Deum offendis: Si tibi proponatur Deus ut misericors, bonitate abuteris: Si ut justus, blasphemias. Quid dicam quod omnes creaturæ, ut ait Sapiens, *factæ sunt in odium, & in tentationem animabus hominum, & in miscipulam pedibus insipientium*. Ex hoc colligere potes ad quem ordinem pertineas, an ad prædestinatos, an ad reprobos: An sis ex ovibus Christi, & ad dexteram collocandus, an verò rejiciendus ad sinistram eorum hædis. Certè necesse est te ad alterutrum ordinem pertinere. Hoc potissimum tuam intentionem est, quia id pertinet ad æternitatem. Cætera sunt hujus temporis, & finem habebunt aliquando: At prædestinatio originem habet ab æterno: nam præscientia, & præparatio æterna est; quod autem ante sæcula præparatur, datur in tempore; quod autem datur sunt beneficia Dei; terminus autem est id quod terminum nescit, nempe salus æterna: audientim; beneficia quibus certissimè liberantur, quicunque liberantur: In illis autem beneficiis includitur tua cooperatio, ut scias in tuo prædestinatione tuam includi voluntatem; ut intelligas te non invitum sed volentem futurum beatum. Attende igitur & cooperare, ut voluntati Dei respondeas; & ita pervenias ad gloriam quam tibi paravit, & quam nobis concepat Jesus Christus Dominus noster qui est beatus in sæcula, Amen.

FERIA QUARTA

DOMINICÆ PASSIONIS:

CONCIO SECUNDA.

DE PRÆDESTINATIONE.

Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me. Ioan. 10.

Quod populi quidam sapientiã cõmendabiles nobis de Sapienciã Dei exhibuerunt, positã in Templorum suorum vestibulo statuã Minervæ, ingenti velo cõperta cum hac inscriptione; Nemo adhuc mortalium peplum meum revelare potuit; Id ego possum ponere in hoc sermonis ingressu, cum de prædestinatione vobis locutus sum, quam Apostolus nominat Consilium Dei, ad quod neminẽ ipse unquam vocavit. Rom. 11. *Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliaris eius fuit?* Propositum mihi non est reterege illud velum, sed persequendo explicationem Evangelii, quod aggressi sumus, ubi sub ovium nomine habetur sermo de prædestinatis; postquam vobis locutus sum de existentia naturæque prædestinationis, dicere vobis hodie de his quæ Deus operatur eiga prædestinatos, & non præstat Reprobris, quod quidem comprehenditur hisce verbis; *Ego*

cognosco eas, & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu meã. Verum quo materia difficilior est, eo majori divinæ gratiæ adjutorio egemus. AVE MARIA.

In priori discursu ostendimus dari in Deo prædestinationẽ; cũ hæc ratiocinatio id cõcludat; Si est Deus, est etiam providentia, si est providentia, multò magis prædestinatio, hoc est peculiari providentia circa hominũ salutem. Nunc ordine sequitur dicendum, quo peculiari modo Deus se habeat circa Prædestinatos, quã in re quod occurrit primum est Electio, unde passim in Scriptura prædestinati appellantur Electi: *Multi vocati pauci vero Electi: Matth. 20. Elegit nos in ipso, &c. Ephes. 1. Congregabunt Electos ejus, &c. Matth. 24.* quibus verbis significatur electio prædestinatorum, quæ nihil aliud est nisi delectus & discrimen quod Deus facit electorum repro-

R 3 borum,

borum, in Evangelii nostri hisce verbis notatum: *Vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis: oves mea, vocem meam audiunt*: Nam ex istis inferendum est; non igitur omnes sunt oves: ait enim, *Vos non estis ex ovibus meis*: Aliqui autem inter oves censentur, nam dicit, *oves mea vocem meam audiunt*. Quemadmodum ergo Deus olim Aegyptios, & Israëlitas, divisit luce, & tenebris Exodi 10. *Et facta sunt tenebrae horribiles in universa terra Aegypti tribus diebus: ubicumque autem habitabant, filii Israël, lux erat*: Ita per electionem Deus quosdam assumit, & alios deserit; Est enim Electio, unius assumptio, & alterius derelictio.

Porro in illâ separatione duo mihi difficilima occurrunt, primum in genere, alterum in particulati: In genere quidem circa hunc modum agendi Dei, cur scilicet usus est electione aliquorum, & differentiâ, ut alios salvare voluerit, alios reprobare, cum omnes homines salvare potuisset si voluisset, neque enim Deo deesse poterant modi omnes homines salvandi, sed voluit inæqualiter erga homines se gerere, ex qua inæqualitate accidit ut quidam electi sunt, alii verò damnentur: qui enim electi sunt, salvantur, qui relictii sunt, damnantur. Jam quod in particulari maximam habet difficultatem illud est, unde accidat ut iste censatur inter prædestinatos, alter inter reprobos: cur Paulus Electus est, & factus vas electionis; Judas autem derelictus, & factus filius perditionis, ut eum vocat Christus Dominus. Unde enim petitur causa huius separationis, atque discriminis, ut scilicet unus eligatur præ alio? secundum illud Matth. 24. *Duo erunt in agro, unus assumetur, & unus relinquetur: Dui molentes in mola, una assumetur, & una relinquetur.*

Incipiamus à primo, ac consideremus divinum illud decretum quo Deus non in singulari, & determinatè, sed in generali & vagè statuit eum modum providendi, quò non

omnes prædestinentur, sed tantum aliqui, relictis aliis, cum esset in potestate Dei, omnes salvare, si voluisset; hoc ego sequentibus conclusionibus explicare aggredior.

Dico itaque 1. licet huius rei tantæ nulla causa reddi posset, ab ullo homine vel ab Angelo, tamen id nobis satis esse deberet, cum ita se res habeat, non id factum fuisse sine Deo, cum ejus rei procuratio ad præcipuam Providentiæ Dei partem pertineat, atque inde sequatur id esse justissimum, æquissimum, & sanctissimum, & supposito præsentis rerum creaturarum ordine, id fieri debuisset. Ratio est quia Dei providentiæ est omnium perfectissima: nam in nullo alio reperiri potest, aut plus sapientiæ, aut plus bonitatis, aut major aliqua potentia; itaque in Deo nec deest sapientiæ, ut norit, non bonitas, ut velit, non potentia, ut exequatur, aded ut nulla re impediri possit. Et hæc fuit Apostoli responsio Rom. 9. dum ait: *ô homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus lutu, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem aliud verò in contumeliam?* Item; *Nunquid iniquitas est apud Deum? absit, & cap. 11. ô altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ ei, quam incomprehensibi ia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Dei aut quis consiliarius ejus fuit? aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia*: In quibus verbis, insinuat 1. esse aliquas causas huius dispositionis. Nam si nullæ essent causæ prædestinandi potius hunc hominem, quam alium, facile fuisset Apostolo dicere rationem huius discriminis ad divinum beneplacitum revocari, nullo præsupposito examine futurarum actionum, quare nihil aliud restaret admirandum, & exclamandum in altitudine, & incomprehensibilitate iudiciorum Dei, circa prædictum modum providendi, insinuat 2. illas causas esse

occultas in Deo, & consequenter homini imperferibiles, & incomprehensibiles, unde Augustinus eas appellat iudiciorum Dei altum profundum, Epistola 105 ad Sixtum, & lib. de Gratia, & lib. Arb. cap. 22. occultam Dei Providentiam. Insinuat 3. id tamen esse æquissimum, licet sic occultum: Unde idem August. lib. 1. ad Simplicianum q. 2. vocat æquitatem occultissimam & ab humanis sensibus remotissimam: Et Laurentius Justinianus sic ait in fasciculo amoris cap. 17. Nemo igitur prædestinationis altitudinem, & prædestinatorum causas, cui soli periscrutatione præsumat inquirere, quæ in sola æternæ sapientiæ cognitione absque errore sunt posita: Quisque in dubio fateatur verissima, & rationabilia esse Dei iudicia quamvis occulta. Et hæc ratio satisfacit ignavis, & sapientibus: omnes enim homines sunt, unde Apostolus in univertum, *ô homo tu quis es, qui respondeas Deo?*

Dico 2. Ita non dari certam aliquam & determinatam causam hujus providentiæ, quasi aliquis asserere posset hanc esse hujus rei veram causam, & non aliam, quia id pertinet ad profundum Dei, uti hunc locum Apostoli Sancti Patres interpretantur, ut tamen subindiceretur aliquam esse causam; nam qui dicit aliquid esse occultum, & imperiscrutabile, nõ dicit nullam esse causam, sed illam esse occultam. Et propterea iidem Sancti Patres illos reprehendunt qui dicebant Apostolum inopia rationis confugisse ad admirationem, & exclamationem, quod causam nesciret, aut nulla esset: nam ideò id fecit, ut ostenderet causam esse occultam, neque debere homines de illa temerè asserere, & neminem posse respondere Deo hoc est conqueri; si enim causam nesciat non est quod Deo respondeat, cum ignoret, si sciat justissimam videbit; itaque nec habebit quod Deo respondeat. Chrylost. in cap. 9. Epistolæ ad Rom. Homil.

16. Non dicit Apostolus quod ista solvere sit impossibile: Sed quid? iniquum esse de istis querere: S. Augustinus in Enchirid. cap. 99. Quidam stulti putant Apostolum in responsione defecisse, & inopia reddendæ rationis, repressisse contradictoris audaciam: S. d. magnum habet pondus quod dictum est, *ô homo tu quis es?* & in talibus quæstionibus, ad suæ capacitatis considerationem revocat hominem, verbo quidem brevi, sed re ipsa magna est redditio rationis: Si enim non capit hæc, quis est qui respondeat Deo? Si autem capit, magis non inveniet, quid respondeat.

Dico 3. Præter plurimas causas nobis occultas & soli Deo notas plurimas assignari posse, tum ex parte Dei, tum ex parte hominum. Ex innumeris quæ possunt afferri nos aliquas seligemus. Incipiamus ab iis quæ sunt ex parte Dei. Nam cum Deus in omnibus operibus se respiciat ut finem, idem fecit in reprobatione, secundum illud Prov. 16. *Univerfa propter semetipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum*: quia in decernendo supplicio impii, divina attributa manifestantur: in tantam enim se respicit Deus ut finem, & reprobatione, & in aliis, suæ providentiæ partibus, quatenus ex suis operibus elicit ostensionem, seu notitiam suorum attributorum, & hæc est gloria Dei extrinseca.

1. Itaque ex ista inæquali gratiarum suarum partitione, ex qua fit ut aliqui inter prædestinatos censeantur, alii autem inter derelictos, ostendit Deus se esse Dominum suorum donorum, & gratiarum, & jure summo agere; cum negat, quibus vult, abundantiora beneficia naturæ, & gratiæ: qua ratione inter homines dicitur ille uti suo jure, qui debitum suum exigit, & rem indebitam negat petenti, & desideranti. Certè si Deus æqualiter omnes tractaret, videretur idem omnibus debere: ut autem scias nemini debere, confert quibus vult; & quibus

non

non vult, illis denegat: Hanc rationem tangit Apostolus cum dicit Roman. 9. *An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam:* quibus verbis significatur, quòd si creatura habet plenam sui operis potestatem, ita ut figulus possit ex eodem luto pro suo arbitratu facere quod vult (unde mentionem fecit ejusdem massæ, & luti, ut scias operis inæqualitatem non provenire ex materia inæquali, cum sit idem lutum) multò magis hanc potestatem esse in Deo, cujus potentia est suprema, & qui de hominibus, & de omnibus rebus, uti potest ad libitum, sine ulla injustitia, quia nulli debitor est, sed agit omnia, pro summo suo dominio. Itaque in illa dispositione, nullum locum habet justitia, quia in eo nullum est debitum, sed totum opus pertinet ad agentis potestatem, quæ cum sit suprema, relinquit artificio omnem faciendi, aut non faciendi, vel faciendi illò; vel illò modò, libertatem, ita ut totum negotium pertineat ad ejus arbitriũ, & liberum agendi modum; contra quam potestatem nulla relinquitur potestas creaturæ, conquerendi de artifice, aut aliquid recusandi: ad quam potestatem ostendendam inæqualiter tractat: Itaque si homo, Dominus Ligni, aut Lapidis, potest ex ligno, aut lapide, facere quidquid ei placet, aut comburere, aut comminuere, aut statuam vilem, aut honorificam conficere, multò magis Deus id potest, cujus dominium est plenum, & absolutum. Cæterùm Apostolus intelligit per vasa in contumeliam eos quos majoribus donis privat; per vasa autem in honorem eos quos majoribus donis, & gratis afficit: Idem adhuc significat cum ait ad Rom. 11. *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei?* ut scias nihil in creaturâ præcedere, ratione cujus Deus moveatur, ut quibusdam majora donet, quasi id illi essent meriti, aliis autem neget, quòd hi non me-

rentur; nam omnibus prior dedit: igitur ex se hoc fecit, non necessitate, sed voluntate, & pro suo arbitrio: & cum tribuat, non verò retribuat, certè liberè facit, non autem ex debito, & proinde ut ostendat se liberè facere, & se nihil debere, inæqualiter donat. Finis itaque generalis Dei in quâcunque gratiâ denegatâ, est planum tacere, se Dominum esse suæ gratiæ, ut cui voluerit negare possit, sicut cum donat, liberè dat, cui dare vult.

2. Ratio est; Quia Deus circa Reprobos ostendit Omnipotentiam suam: unde sic loquitur Pharaoni Exod. 9. *Idcirco posui te, ut ostendam in te fortitudinem meam:* quem locum sic reddidit Paulus ad Rom. 9. *In hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, & ut annuntietur nomen meum in universa terra:* quasi diceret: In hunc finem ego volui ut esses, & in regnum evehereris, teque permisi in populũ meum insurgere, ut esses occasio mihi manifestandi potentiam ac fortitudinem meam; dum enim pertinacia tua mihi obstitit & populum meum non vis dimittere, ego opera divinitatis meæ prodo; & faciam opus mirabile quo te, & tuos perdam naufragio, ex quo fiet ut nomen meum celebre, & venerabile fiat in gentibus. Iterum ibidem sic pergit: *Quòd si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta interitum, &c.* Indurationem dicit reprobiorum; per patientiam, & dilationem supplicii; non per impotentiam; sed ut majori supplicio ostendat suam potentiam & iræ magnitudinem. Vide autem hunc eventum in Reprobis & quomodo in illis eluceat potentia Dei, idque variis modis.

1. Quia infinitæ est potentia ex malis bona elicere: ut notat S. Augustinus Epistol. 106. Unde Boëtius de Consolat. lib. 4. pro-sâ 6. Sola divina vis est, cui etiam mala, bona sunt, cum eis competenter utendo, alicujus boni elicit effectum. Clemens Alexand. 1.

Seromatum: Divinæ sapientiæ, virtutis, & potentia officium est, non solum bona facere, sed illud maximè, ut id quod per malos aliquos excogitarum est, ad bonum aliquem, & utilem finem deducat. Et certè magna est Dei potentia, quòd omnia convertat in suum ordinem, ut serviant efficaci ejus voluntati, quæcunque contra ipsius voluntatem antecedentem fiunt à quibuscunque Dæmonibus, & hominibus; sive sciant sive nesciant, sive velint, sive nolint; creaturâ semper Deo serviente.

2. Quia licet Reprobi sup̄ voluntati, contra Dei voluntatem multa agant, atque moliantur; non tamen id fit supra mensuram permissionis divinæ, & impediuntur ne plus nocent, aut aliter, quàm permittuntur: quibus idè Deus præscribit & fines, & modos, & circumstantias.

3. Ostenditur Dei Potentia in punitione Reproborum: nam licet supergrediantur ordinem legis, qui non tenetur nisi obedientiâ, quæ liber est actus, retinentur tamen in ordine pœnæ, quæ etiam nolentibus irrogatur: præsertim cum nullâ aliâ re magis se formidabilem exhibeat Deus, quàm castigatone impiorum: quod ex supra dictis ab eo ad Pharaonem, patet; ut ex iis quæ Gabaonitæ ita dicebant, Josue 9. *Audivimus famam potentia ejus, cuncta quæ fecit in Ægypto, &c.* & ex iis quæ Moyles in Cantico; Deuteron. cap. 15. *Ascenderunt populi, & irati sunt; dolores obtinuerunt habitatores Philisthim. Tunc conturbati sunt Principes Edom: robustos Moab obtinuit tremor: obriguerunt omnes habitatores Chanaan: Irruat super eos formido & pavor, in magnitudine brachii tui.*

3. Manifestatio fit Justitiæ punitivæ Dei, quam amare potuit propter honestatè quam habet, & conformitatè cum rectâ ratione. Nam sicut honestum Misericordiæ volutum est à Deo, per actum prædestinationis, ita ho-

nestum Justitiæ punitivæ amari debuit ab ipso. Siquidem congruentius est Deum velle, & exercere varia honestorum genera, quàm unum, aut alterum solum. Neque enim tantum decuit ut manifestaretur solum attributum Misericordiæ, neque solum attributum Justitiæ distributivæ, commutativæ, & remunerativæ; sed oportuit etiam manifestari attributum Justitiæ punitivæ operibus ad extra; idque per insignem, & Deo dignam manifestationem, scilicet supplicio æterno: secundum illud Apostoli ad Rom. 9. *Quod si Deus volens ostendere iram: quæ ostensio si sola esset certè sufficeret, cum creaturæ sint propter Deum.* Id significavit idem Paulus 2. ad Timoth. 2. *In magna domo non solum sunt vasa aurea, & argentea, sed etiam lignea, & fictilia, & quadam quidem in honorem, quadam autem in contumeliam;* unde quamvis vasa aurea, & argentea, meliora sint vasis ligneis, & fictilibus, expedit tamen ad domus magnificentiam, & plenitudinem, ut non solum aurea & argentea, sed etiam lignea, & fictilia habeantur ad varios usus.

4. Ostenditur eximia Misericordia in Prædestinatos ob multiplices utilitates ex Reprobis in alios provenientes: Nam licet Deo sufficere posset in reproborum creatione, & punitione, quòd ostendat in eis iram suam, & justitiam punitivam, non tamen ejus bonitati sufficeret hæc ratio, nisi hoc faceret in bonum prædestinatorum; secundum illud Apostoli ad Rom. 8. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati sunt sancti.* ex quo loco deducit S. August. lib. 18. de Civ. Dei cap. 51. *Reprobos à Deo creati, & tolerari ut cooperentur in bonum Prædestinatorum:* Itaque sic loquitur lib. 11. de Genes. ad liter. cap. 7. *Num quia præsciti sunt, ideo creati minimè debuerunt: habent enim & ipsi locum suum, quem in rebus impleant pro utilitatibus Sanctorum.* Et eodem

dem sensu S. Prosper in Sentent. ad 11. caput Gallorum. Qui sibi sua iniquitate nocituri sunt, ad utilitatem nascuntur aliorum. Ratio est: Quia infinita bonitas, & sapientia, non permitteret mala, nisi propter majus bonum, & licet videatur satis magnum bonum in manifestatione iustitiæ punitivæ, in punitione reproborum, solet tamen Deus inferiora bona ordinare ad superiora, sicque omnia reducere ad seipsum; & ita reprobi non solum congruenter ordinantur ad ostensionem iustitiæ, quæ ostensio est minus bonum; sed hæc etiam ostensio, ordinatur ad ostensionem majorem Misericordiæ in prædestinatos, quæ est longè altius bonum, quam Apost. ad Rom. 9. vocat divitias gloriæ Dei, cum ait, *Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, suscipuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum: (nam ex illâ patientiâ inducantur, unde ex dilatione crevit supplicium, & ita Deus notam facit iram suam & vindictam, & per talem vindictam manifestat potentiam suam) ut ostenderet divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam: Id est, magnitudinem gratiæ in vasis misericordiæ; sive in suis electis, & iustis: ex pœnâ enim & gravi vindictâ malorum, nota sit magnitudo gratiæ & gloriæ electorum: multi siquidem ex eis peccarunt, quos Deus, si voluisset indurasset, & punivisset. Atqui prædestinati omnes, ordinantur ad Christum Deum & hominem: Christus verò in quantum homo, ordinatur ad Deum: Unde Apostolus 1. ad Corinth. 3. *Omnia vestra sunt sive Paulus, sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive mors, sive presentia, sive futura: (In illis autem futuris non tantum includitur gloria Prædestinatorum, sed etiam futura pœna Reproborum) Tùm sic concludit: Omnia vestra sunt: vos autem Christi, Christus autem Dei: Ex utilitatibus verò quæ ex Reprobis in Prædestinatos redundant, paucas subijcio.**

1. Esse potest. Quia Prædestinati ex Reprobis peccatis, & pœnâ consequente, agnoscunt 1. se nihil ex propriis viribus, agere posse, nihilque habere virtutis, vel gratiæ. 2. propter peccatū originale, & peccata actualia, se non minùs dignos fuisse æterno supplicio, quàm reprobos, quos vident ignibus æternis torreti: unde sequitur, 1. ut evidentius agnoscant summam erga se misericordiam, & merè gratuitam: 2. ut ferventiùs gratias agant Deo: 3. ut in Domino, non in se gloriantur; quæ omnia collegit Apostolus ex loco citato; & ex hoc aliò ad Rom. 11. *Vide ego bonitatem, & severitatem Dei: in eos qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, &c.* Id significavit David cum dixit Psal. 90. *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, &c.* Veruntamen oculus tuus considerabis, & retributionem peccatorum videbis: Unde, quot sunt reprobi, & illorum casus, & pœnæ, tot sunt prædestinatorum beneficia, non solum ex comparatione; sed quia nullos tales esse permisisset nisi prædestinati inde proficerent, in quo summum est beneficium.

2. Utilitas est: Quia Reproborum pecculis ac ruinis, Prædestinati cautiore, & securiores redduntur, humilitate diffidentissimè, timore divinorum iudiciorum, prudentiâ, & circumspèctione: ad Rom. 11. *Si autem Deus naturatibus ramis non pepercit, ne forte, nec tibi parcat: & Proverb. 21. Mulcato pestilente, sapientior erit parvulus.* In hunc sensum August. lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2. explicat illud Psalm. 57. *Manus suas lavabit in sanguine peccatoris,* ut prædestinati, in supplicio reproborum, per timorem sua opera curent esse puriora. Sunt enim aliqui, quos ut ait idem August. lib. 11. de Genesi ad lit. cap. 11. ita Deus creavit, ut ad bonum proficere, nisi malorum comparatione non possent. Ita multi ex casu Dæmonum profecerunt. Itaque Christus hoc exemplo Apostolos admonuit humili-

tatis, & cautela: Lucæ 10. Videbam Satanam sicut fulgur de celo cadentem: quem locum Gregorius lib 23. Moral. cap. 4. sic ponderat: Mirè Dominus ut in discipulorum cordibus electionem premeret, iudicium ruinæ retulit, quod ipse magister elationis accepit, ut in auctore superbiæ discerent, quid de elationis vitio formidarent.

3. Utilitas. Quia Reprobi Prædestinatis materiam præbent maximarum virtutum, eos persequendo: hinc enim prædestinati.

1. Circa difficiliora nitentes, exercent actus hereticos.

2. Profundiores jaciunt virtutis radices, ne tentationum turbine convelli possint, & cadere.

3. Purius serviunt Deo, purificata eorum intentione ab omni sinistro affectu; uti quotidie experimur.

4. Demum soliditatem virtutis eò modo detegunt, ut & alii suam hypocrisin: propterea zizania permittuntur crescere in medio tritici usque ad messem: Ita Iudicum 2. & 3. relictæ sunt inter Israëlitas habitatores antiqui in terra promissionis, ut Deus Israël emperiretur, utrum in via Dei ambularet, ac ne otio torperet. Hoc sensu dictus est Esau servile Jacob, quod sic explicat Augustinus Serm. 78. Major serviet minori, quò, inquit, ordine? illò utique quo mali serviunt bonis, non utique obsequendo, sed persequendo: Quomodo ergo mali serviunt bonis? quomodo persecutores martyribus; quomodo limæ, vel mallei auro, quomodo molæ tritico; quomodo panibus coquendis clibanus, ut illi coquantur, isti consumantur. Quomodo inquam mali serviunt? quomodo in fornace aurificis palea servit auro, ubi sine dubio, palea consumitur, aurum probatur: Itaque recitè Gregor. 2. Moral. cap. 29. Abel esse renuit, quem Cain malitia non exercet. Ita Pharaon, Nabuchodonosor, & cæteri per-

secutores populi Israëliti ei deserviebant, ut fideles oppressi, vel imminente timore percussi ad Deum confugerent. Nonne etiam hoc ab hæreticis emolumentum accipitur, quod per ipsos veri fideles cognoscantur: secundum illud 1. Cor. 11. oportet hæreses esse, ut & qui probati sunt, manifesti fiant in vobis, ut fides Catholica magis roboretur, hæreticorum dissensione: ut docet August. lib. 18 de Civit. Dei cap. 51. Nam per hæreticorum acmina vanitatis excitantur prædestinati, ait lib. 1. contra adversarium Legis, & Prophetarum cap. 6. ut diligentius arcana veritatis inquirant.

4. Utilitas esse potest, quòd Reprobi serviunt etiam temporalibus commodis Prædestinatorum: Ita Deuteron. 24. dicitur de antiquis Palæstinæ habitatoribus. Non ejiciam eos a facie tua, anno uno, ne terra in solitudinem redigatur, & crescant contra te bestia agri: paulatim expellam eos, de conspectu tuo, donec augetur, & possideas terram. Ita in sensu mystico, permittuntur Gabaonitæ vivere, Josue 9. Ut in usus universa multitudinis ligna cadant, aquasque comportent: Itaque Gabaonitæ semper viventes in terra promissionis, & nunquam in ea sortem consecuti, eos denorant, ait Origen. Homil. 10. in Josue, quilibet sint in Ecclesia nunquam tamen ad Electorum sortem perveniunt. Mitto dicere ex multis reprobis parentibus multos nasci filios prædestinatos, ut maxima pars fidelium descendit ex Gentibus & Idololâtris. Ita ab Esau: citius ortus est Iob. Nam ut ait S. Chrysost. Homil. 5. de Pœnit. Esau genuit Raguel: Raguel, Zaran: Zaran, Iobum, Adde etiam plurimis operibus augete Reprobos, utilitatem Reipublicæ: quoniam se totos rebus temporalibus impendunt, & pluribus artibus, & omnibus modis, quos sæpe Prædestinati non adhiberent. Præterquam quod Deus sic apparentem virtutem Reproborum, illis fictis ho-

nis remunerat. Ex quibus omnibus patet, quod diximus elucere eximiam Dei misericordiam in Prædestinatos, quorum causa patitur Reprobos, ob multas ab illis profectas utilitates in Prædestinatos.

5. Manifestatio fit Liberalitatis Dei in Reprobos conferendo illis vitam, & bona temporalia, nec non auxilia supernaturalia, ex voluntate antecedenti salutis: quod beneficium tanto est majoris liberalitatis, quanto magis indignis confertur, S. Hieron. lib. 3, adversus Pelagianos, Deus non condemnat ex præscientiâ, quem noverit talem fore qui sibi postea displiceat, sed tantæ bonitatis est, & ineffabilis clementiæ, ut eligat eum, quem interim bonum cernit, & scit malum futurum, dans ei potestatem conversionis, & pœnitentiæ. Audi quid dicat Matth. 5. *Qui solem suum oriri facit, super bonos, & malos: & pluit super justos, & injustos*, cujus eximiæ bonitatis exemplo, perluadet post pauca. *Estote ergo, & perfecti, sicut & pater vester celestis perfectus est*: Et Lucæ 6, *Eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos*. Finis igitur creandi & conservandi præscitos, est exercere beneficentiam conferendo beneficia corporis, & animæ rerumque omnium, quæ ad vitæ commoditatem, & jucunditatem pertinent. Hæc enim omnia verissimè sunt beneficia, ex non simulata benevolentia, sed verissima dilectione profecta, quamvis Deus simul velit permittere damnationem æternam hujusmodi hominum, quibus hæc beneficia conferuntur. Quare Reprobi non modò non possunt conquiri de sua creatione, sed etiam, pro illa, cæterisque rebus tenentur gratias agere Deo immortales. Ideò sic habet Chrysostr. Homil. 5. de Anathemate: *Mortuus est pro inimicis, pro tyrannis, &c.* quos tales fore ante mundi constitutionem sciebat, eosque præscius formavit vincente præscientiam bonitate. Et Augustinus lib. 5. contra Iulianum c. 8, Quos

ignibus æternis præscivit arduos, create non definit, nec ei, quia eos creat, nisi bonitas imputatur. Nec verò ista præscientia debuit Deum impedire. Rationem dat S. Damascenus Dialogo contra Manichæos, Nam aliqui bonum, malo cederet.

6. Ostendit Longanimitatem, Benignitatem, Lenitatem, & Patientiam suam, diu tolerando reprobandos, in hac vitâ, & ad pœnitentiam invitando: Rom. 2. *An divitiis bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?* & cap. 9. *Sustinuit multa patientia vasa iræ, &c.*

7. Ostendit Misericordiam suam in Reprobos, in donis, & in pœnis: in donis quidem, quia eo major est misericordia, quomiserior est, qui recipit: In pœnis autem. Quia reprobj pœniuntur citra condignum.

8. Ostenditur mira suavitas Sapientiæ & Providentiæ Divinæ, quæ permittit causas liberas agere motus suos, neque omnes vult evchere per auxilia supernaturalia copiosa, & opportuna, sed sinit aliquas suis viribus agere, ut innotescat, quid natura ex se agat, licet omnes præveniantur sufficientibus gratiis. Ad hæc, in eo est suavitas, quod permittit particulare malum Reproborum, propter universale bonum: nam multa bona non essent, nisi hoc malum esse permetteretur. Denique ne impediatur ordo generationis humanæ, creat, & infundit animas quas præscit damnandas; ut ait S. Thom. in Opusc. de Prædestinatione cap. 7. ratione 2.

Hactenus ostendimus varias causas ex parte Dei, cur permiserit aliquos homines damnari, & aliquos esse Reprobos. Nunc pauca hoc est duæ à nobis afferendæ sunt, ex parte hominum, 1. Petitur ex peccato originali, 2. Ex libertate hominis.

Quod ad primam causam attinet, Cum ex fide constet omnes homines contraxisse peccatum

peccatum originale, hinc constat omnes reprobari potuisse omnibusque gratiam denegari. Nam ut, ait Apostolus Ephes. 2. *Erasmus natura filii iræ, sicut & ceteri*, hoc est digni iræ, itaque indigni gratiæ, & digni damnatione saltem negativâ: unde sequitur quod ait S. Augustinus in Enchiridio cap. 99. ut etiamsi nullus liberaretur, nemo rectè posset Dei vituperare justitiam; & qui liberantur, sic oportuisse liberari, ut ex pluribus non liberatis, atque in damnatione justissimâ derelictis, ostenderetur quid meruisset universa conspersio, & quod etiam istos debitum Dei iudicium duceret, nisi ejus indebita misericordia subveniret. Ideo idem lib. de Prædestinatione Satorum cap. 9. sic loquitur, agens de fide: Cur autem non omnibus detur, fidelem movere non debet, qui credit ex uno omnes esse in condemnationem, sine dubio justissimam, ita ut nulla Dei esset justa reprehensio, etiam si nullus inde liberaretur. Et Epistolâ 205. ad Sixtum: Ubi universa massa, merito damnata est, contumeliam debitam reddit justitia, honorem donat indebitum gratiæ, non meriti prærogativa: & proinde negat figmentum dicere posse, quare sic me fecisti: cum habeat potestatem ex eadem massa, facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliam. Et ea causa est cur sint plures Reptobi, quàm Prædestinati. Id notavit Augustinus lib. 21. de Civit. cap. 12. Si omnes remaneret in pœnis justæ damnationis, in nullo appareret misericors gratia redimentis: rursus si omnes à tenebris transferrentur ad lucem, in nullo appareret severitas ultionis: in quâ propterea multo plures, quàm in illâ sunt, ut sic ostendatur quid omnibus deberetur. Idem in Epist. 157. ad Optatum. Tam multos nasci voluit, quos ad suam gratiam non pertinere præscivit, ut multitudine incomparabili, plures sint illis quos in regni sui gloriam, filios tuos promissionis, prædestinare dignatus est;

ut etiam ipsâ rejectorum multitudine ostenderetur, quàm nullius momenti sit apud Deum justum, quantalibet numerositas justissimè damnatorum; atque ut hinc quoque intelligant, qui ex ipsâ damnatione redimuntur, hoc esse debitum massæ illi universæ, quod tam magnæ parti ejus redditum cernerent.

Quoad alteram causam quæ petitur ex libertate: Cum Deus voluerit homines salvare per merita, voluit etiam eorum salutem, eorum libertati gratiæ adiutæ relinquere: nam si deesset libertas, nullum esset meritum; si deesset gratia, nulla esset potentia. En quomodo sequitur multos damnari abusu libertatis. Hoc significavit Christus parabolâ invitatorum ad cœnam, de quorum maximâ parte dictum est: *Et cœperunt omnes simul excurrere*, hoc est, noluerunt venire. Hic autem modus est omnium perfectissimus, & convenientissimus, licet per accidens sequatur multorum damnatio: sed uti dicitur Olee 13. *Perditio tua ex te Israël, tantummodo in me auxilium tuum*. Hactenus de causis.

Dico 4. Sic homines inter se divisos esse prædestinatione, ut tamen nullus sit inter homines seu Prædestinatos seu Reptobos, cui Deus sincerè non voluerit salutem æternam, & cui non dederit media convenientia ad salutem consequendam.

1. Pars de Prædestinatis facile patet: Quia Prædestinati perveniunt ad gloriam, quæ cû eorum vires superet, ad eam transmitti debent, non possunt autem ab alio, nisi à Deo: quia illa finis est supernaturalis, nullus autem finis acquiritur, nisi per media, illa verò debent esse proportionata fini, igitur debent esse supernaturalia, & consequenter superant & vires, & meritum creaturæ, & propterea à Deo dari debent. Proinde verum est quod dixi, Deum prædestinatis sincerè voluisse salutem, & illis dedisse media apta ad eam assequendam; & hoc est quod dixit Evangelium

nostrum. *Oyes mea vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me, & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum.*

2. Pars probatur, de Reprobis: 1. Ex variis locis Scripturæ Ezech. 18. *Nunquid voluntatis mea est mors impi, dicit Dominus, & non ut convertatur à viis suis, & vivat? & in fine capit. Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus, revertimini, & vivite: Ibid. cap. 33. Vivo ego dicit Dominus, nolo mortem impi, sed ut convertatur impius à via sua, & vivat: convertimini, &c. quare moriemini in quibus verbis non solum continetur declaratio Divinæ voluntatis circa salutem etiam reprobatorum, sed etiam promissio salutis. Vnde Cælestinus I. Epist. 2. ad Episcop. Gall. cap. 1. colligit Deum semper esse paratissimum ad subveniendum & provocandum ad pœnitentiam. Matth. 18. *Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cœlis est, ut pereat unus de pusillis istis: ubi Hieronymus: Quotiescunque perierit aliquis ex pusillis, nō voluntate Patris perit. S. Thom. in comment. proptio: Minus dicit, & potius significat, quia voluntas ejus est, ut salventur: Id patet ex contextu, est enim conclusio collecta ex parabola de centū ovibus & unā errante. 2. Petri 3. *Patienter agit propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti;* ubi notandum est negationem positam cum affirmatione, nullum pati exceptionem 1. ad Timoth. 4. *Qui est Salvator omnium, maxime fidelium:* unde constat non fuisse tantum Salvatorem eorum qui crediderunt, sed etiam aliorum, licet peculiari modo fuerit fidelium. Isaïæ 65. *Expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem mihi: Jobi 24. Dedit ei locum pœnitentia, & ipse abutitur ad superbiam: Et Apocal. 2. Dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere: 2. Reg. cap. 4. Neque vult Deus perire animam, sed retract. et cogitans, ne penitus pereat, qui abjectus est.***

2. Probatur. Quia loca allata ex Scriptu-

ris neminem excipiunt ab illā generalitate, quam verba continent, sed sine exceptione loquuntur de omnibus hominibus, de eorum salute, conversione, & æterna vita.

3. Probatur. Quia quando & Paulus 1. ad Tim. 2. iubet orationes fieri pro omnibus hominibus, non sunt excipiendi Reprobi, sed pro illis etiam orandum est, igitur non minus est universalis voluntas Dei, omnes homines salvandi. Consequentia probatur. Quia ab universalitate hujusmodi voluntatis divinæ Paulus probat universalem salutem orationis, dicens, *Obsecro &c. fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus: pro regibus & omnibus qui in sublimitate sunt, &c. hoc enim bonum est & acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: Chrysost. homil. 7. in 1. ad Tim. 2. Imitate Deum, si omnes ille vult salvos fieri, pro omnibus oportet orare: illius & tu concorda voluntati.*

4. Probatur. Quia SS. PP. agentes de preceptis quibusdam reprobis, ut de Pharaone, Esau, rebellibus Israëlitis, Juda, Gentilibus, Idololatriis, docent Deum illis non defuisse, sed modis omnibus eorum procurasse salutem. verum illos id noluisse: secundum illud Isaïæ 5. *Quid ultra debui facere vineæ meæ, & non feci? exp. et avi ut feceret uvas, fecit autem labruscas & cap. 65. Expandi manus meas ad populum non credentem, & contradicentem mihi: Et Matth. 23. Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas: & noluit? Certè Ambros. lib. de Parad. cap. 8. ex vocatione Judæ ad Apostolatium ait Christum ostendisse, quod voluerit omnes salvare. Venerat (ait) Dominus Jesus, omnes salvos facere peccatores: etiam circa impios ostendere debuit suam voluntatem, & ideo nec proditorum debuit præterire, ut adverterent omnes quod in electione etiam proditoris sui*

servandorum omnium insigne præstitit. Et post pauca. Quod in Deo fuit, omnibus ostendit; quod omnes voluit liberare.

5. Probatur. Quia omnes affectus quos Scriptura metaphoricè tribuit Deo, circa Reprobos damnationem, ut sunt ira, tristitia, coactio seu compulsio, zelus, odium, peccitentia; ostendunt Deum præoptasse salutem eorum qui damnantur, quos invitus damnavit.

6. Probatur. Quia etiam Reprobis præcipitur ut curam agant suæ salutis, & graviter peccant, cum id non faciunt: Sed hæc obligatio & cura, per se tendit ad consecutionem vitæ æternæ: igitur ad hanc diriguntur.

Jam quod illa voluntas Dei salvandi Reprobos fuerit sincera & efficax. Probatur 1. Quia illa voluntas est vera & sincera quæ ex parte volentis & desiderantis tribuit efficaciter quicquid requiritur ad obtinendū effectum, ita ut per Deum non sit quod minus sequatur effectus: Itaque hæc Dei voluntas, non tantum terminatur ad media, sed etiam intendit finem, quantum est ex parte Dei efficaciter, ita ut verissimum sit nihil deesse voluntati divinæ, quod minus efficaciter obtineatur salus, si homo vellet divinam voluntatem sequi.

Probatur 2. Quoniam omnia media salutis, non solum Prædestinatis, sed etiam Præscitis Deus concedere voluit, nec tantum materialiter, sed etiam formaliter, prout ex se sunt media salutis: ergo voluntas salvandi homines, etiam Præscitos fuit, efficax, quantum fuit præcisè ex parte Dei. Et certè illis omnia paravit media, & communissima,

ut Redemptionem, Christi mortem, merita ejus & orationem, mandata, Sacramenta, consilia, &c. & particularia, ut sunt gratiæ exteriores, & interiores, quæ nulli unquam denegantur.

Vnde sequitur 1. Nullum posse de Deo conqueri: Nam nihil omisit quod esset necessarium, secundum illud Isaiæ 5. *Quid est quod ultra debui facere vineæ meæ, & non feci?*

2. Nullum esse qui non sit plurimum Deo obnoxius: Nam simpliciter loquendo Deus nulli debebat vel gloriam vel gratiam, tum propter peccatum originale tum propter actuale.

3. Nullum damnari nisi culpa sua: quia nemo nisi volens damnatur: unde ait Propheta, *Perditio tua ex te Israël.*

4. Itaque unicuique conmittendum esse ut salvetur, secundum illud 1. Cor. 9. *Sic currite ut comprehendatis*: quod dicit Apostolus, postquam dixit, *multi quidem currunt, sed unus accipit bravium*: ut ostendat omnibus propositam esse palmam, sed ab illis auferri qui benè currunt, ad quod ipse omnes hortatur. Hoc ipsum dicere voluit Christus Matth. 11. cum dixit: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*, quibus verbis significatur non ad unam gentem aut ad paucos redactum esse regnum cælorum, sed omnibus esse apertum & expositum: Vnde Lucas cap. 16. *Lex & Prophetæ usque ad Ioannem: ex eo regnum Evangelizatur, & omnis in illud vim facit.* Vtinam & nos, cum gratia Christi nos ad illud vocantis, faciamus.

Amen.

* *
* *

FERIA QUARTA
DOMINICÆ PASSIONIS
CONCIO TERTIA.
DE PRÆDESTINATIONE.

Oves mea vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me. Ioan. 10.

Prædestinationem, ut iam dixi, rem esse difficillimam & obscurissimam, omnes Scripturæ & Sancti Patres asserunt: *Quis cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?* Illud autem in ea occultissimum est, quod spectat ad Electionem, nempe cur quosdam aliis ita præferat, ut illos assumat, istos verò deserat. Augustinus Epist. 105. ad Sixtum. Cur illum potius, quam illum liberet, aut non liberet; scrutetur qui potest iudiciorum eius tam magnum profundum, veruntamen caveat præcipitium. In Enchirid. cap. 95. loquens de æterna beatitudine: Tunc non latebit, quod nunc latet, cur iste potius, quam ille fuerit assumptus, cum causa una esset ambobus. Item exponens illa verba, *O altitudo divitiarum sapientie & scientie Dei:* Cur autem hunc trahat, & illum non trahat, noli curiosius quærere, si non vis errare. Cæ erum in illa separatione difficillimum est dicere, quæ causa sit ut isti sint Prædestinati,

alii verò Præcisi; cur Paulus electus sit, & factus vas electionis, Judas autem derelictus, & factus filius perditionis. Et de hac re nobis agendum est, & quærenda causa hujus separationis, unde planius fiet in quo consistat prædestinatio, & unde fiat ut quidam sint oves, alii autem non sint oves, secundum illud, *Vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis: oves mea vocem meam audiunt.* AVE MARIA.

Dico 1. Causa huius separationis non petitur ex natura, aut ex aliquo naturali: Etenim respectu naturæ & naturalium conditionum ita loquitur Apostolus Roman. 9. *an non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam?* Singulariter, luti fecit mentionem Apostolus, tum quia luti partes sunt æquales, ut scias nihil esse unde petatur differentia, tum quia ad eodè vilis est materia, ut nihil sit causa, cur tam vilis materiæ fiat consideratio, in materia enim lutea, quælibet pars lutum est, & idè

idèd quælibet pars contemnenda est. In universum itaque loquendò, in naturâ Angelicâ alii prædestinati sunt, alii verò reprobati: Idem factum in naturâ humanâ: Item, inter homines ex omnibus conditionibus nonnulli prædestinati sunt, alii verò reprobati; ut scires prædestinationem non fieri respectu rerum naturalium. Certè si natura nihil facit ad gratiam, multò minus ad gloriam; unde prædestinatio dicitur, quod suprà notatum est, transmissio creaturæ rationalis, debet enim transmitti aliunde, & eveni, supra non solum meritum, sed etiam dignitatem naturæ.

Dico 2. Non peti causam hujus discriminationis ex voluntate Dei conditionatâ quam habet homines salvandi. Quia Deus pro omnibus hominibus similem habuit voluntatè: Erad minimum in hoc sensu accipienda sunt verba Apostoli 1. ad Timoth. 2. *Qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Uci itaque nemo ab illâ voluntate excluditur, sic nemo etiam eligitur: nam electio dicitur vsus amptionem, & alterius derelictionem. Itaque aliquo modo dici possunt omnes prædestinati, sed non omnes electi: nam omnibus parata est gloria; electio autem dicit distinctionem, & differentiam, quia prælationem; hæc autem volitio conditionata omnes æqualiter spectat; omnes enim destinantur ad gloriam, quam, si velint, & gratia cooperentur, & perseverent, consequentur.

Dico 3. Ne hujus discriminationis causam peti ex duplici voluntate Dei, quæ fiat, sicut impiè censur Calvinus, ut quosdam ad gloriam, ita quosdam ad pœnam & damnationem Deus destinavit. 1. Quia Deus nullam habuit voluntatem antecedentem ullum damnandi: hoc enim impium est. Et certè nullum damnat ex tali voluntate, sed tantum ob peccata & demerita, quæ non modò non vult antecedenter, sed etiam ea prohibet, & punit.

2. Quia neminem excludit à voluntate sal-

vandi, sed potius, ut ait Apostolus loco cit. ad Timoth. 2. *Vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire;* unde pro omnibus mortuus est, ut ibidem dicitur: *Vnus mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus, qui dedit redemptionem semetipsum, pro omnibus:* Itaque omnibus meritis est salutem. Quod S Petrus Epist. 2. cap. 3. exprimit per propositionem negantem: *Nolens aliquem perire, sed sed omnes ad pœnitentiam reverti.* Cum itaque hæc voluntas salvandi dicatur esse generalis, ex ipsa non potest oriri distinctio: & cum altera voluntas nulla sit, non potest afferri pro causâ hujus separationis.

Dico 4. Neque illam distinctionem oriri ex Dei voluntate antecedente absoluta aliquos salvandi, cum pro aliis, aut nullam habeat voluntatem, sed tantum negativè se habeat, aut habeat tantum voluntatem inefficacem, & simplicis complacentiæ, aut conditionatam, sed non absolutam:

Probat 1. Quia Deus nullam talem habuit voluntatem absolutam aliquos salvandi, loquendo de adultis: Quia ejusmodi voluntas repugnat decreto dandi gloriam propter merita; quod tamen in Deo esse, nullus potest negare; cum illud doceant omnes Scripturæ. Hæc enim inter se pugnant decretum absolutum dandi gloriam ante merita prævisa, & voluntas dandi gloriam propter merita: nam absoluta voluntas nullam includit conditionem voluntas autem dandi gloriam ex meritis, ponit conditionem, scilicet meritorum. Cum itaque constet ex Scripturis dari gloriam propter merita; sequitur nullam fuisse in Deo voluntatem absolutam dandi gloriam: Nam absolutam dicimus voluntatem quæ omnem excludit conditionem.

2. Probat 1. Quia nullius rei largitio potest simul esse ex actu efficaci, constituto in specie liberalitatis, & in specie actus remuneratorii; hoc est, justitiæ, aut fidelitatis, aut

gratitudinis, aut aliarum similium virtutum, quæ essentialiter exigunt rationem debiti ex parte conferentis, obstrictam obligationem fundatam in eò debiti. Atqui electio ad gloriam ante prævisâ merita, & ex sese absoluta purè est liberalis; igitur non potest esse remuneratoria: hæc enim supponit debitum, quod altera negat.

3. Probatur ex doctrinâ Sancti Fulgentii lib. de Incarnatione & gratiâ: Deus (inquit) non aliter perficit in opere, quàm in suâ sempiternâ, atque incomutabili habet voluntate dispositum: quasi diceret Deum illud facere in tempore, quod facere voluit ante tempus, id ipsum esse quod facit in tempore; quia eadem & non alia voluntate, efficit, quam vult; præsertim cum Dei voluntas respiciat ipsum tempus, quo facit, & cum Deus non agat nisi suâ voluntate: Atqui in tempore neminem adultum salvat voluntate illa absoluta, id est, independente ab omni conditione? quia salvat ex meritis? igitur neminem salvare voluit voluntate absoluta independente.

4. Probatur: Quia ex adultis nemo salvatur necessariò, sed liberè; At si in Deo esset talis voluntas absoluta, cum illa poneretur in dependenter ab hominis voluntate, & libertate, effectum quoque haberet independentem ab ea & necessitatem contineret, quod dici non debet: Quod enim Deus vult absolute, ponitur independentem ab omni conditione; nemo autem salvatur sine suo consensu, & cooperatione quæ semper libera est.

Confirmatur. Quia si talis esset voluntas absoluta in Deo, nulla esset in Electis libertas consequendi, vel amittendi beatitudinem: Nam si Deus ex seipso, nullam habens rationem meritorum, aliquos beare efficaciter voluit, in nullius potestate est gloriam consequi, seu damnari; cum nemo efficere irritum possit absolutum Dei decretum: quod est planè absurdum, & contra innumera loca Scripturarum.

5. Probatur. Quia sequeretur in Electis nihil conferre merita ad gloriæ consecutionem: Nam si Deus nulla habita ratione meritorum absolute decrevit aliquos salvare, non ex gratitudine, sed ex sola sua gratuita liberalitate & misericordia; sanè si hunc hominem beare decrevit, etiam si postea ille homo merita habeat, nunquam tamen ei gloriam retribuet meritorum intuitu, sed gratis & ex misericordiâ; sicut decrevit dare gloriam: immò quamvis merita non inveniat, nihilominus gloriam dabit; alioqui si daret intuitu meritorum, jam non ex vi prioris decreti id faceret, sed ex altera voluntate: cum itaque decretum Dei semel positum mutari non possit, efficitur ut ex vi illius conferat suis Electis beatitudinem omnino gratis, non autem ex gratitudine, nec intuitu meritorum, etiam si plurima reperiat; quin etiam si plurima reperiat demerita, propterea dare non omittat; si quidem tale decretum, omnino fuit ex pura liberalitate, & merè gratuitum: igitur merita nihil omnino conferant ad beatitudinem acquirendam.

Dico 5. Neque illam distinctionem Electorum & Reprobatorum originem habere ex prævisis quorundam meritis, cum aliorum nulla prævideantur, unde fit ut Deus quosdam ordinet ad præmium, alios autem ad pœnam.

1. Quoniam hæc voluntas non primò separat Prædestinatos à Reprobis: sed si pponit jam illos, & meritis, & perseverentia discretos: quo sensu ita loquitur August. lib. 5. ad Simplicianum quæst. 2. Nemo eligitur, nisi jam distans ab eo qui ejicitur; scilicet nemo eligitur ad gloriam voluntate absoluta, nisi meritis distans. Iam nemo seipsum primum separavit, secundum illud 1. Cor. 4. *Quis enim te discernit?* Itaque quos merita separant, prius gratia separavit, & ante gratiam, prædestinatio: est enim prædestinatio ait August. lib. de Prædest. Sanctorum cap. 10. gratiæ.

tiæ preparatio: gratia vero ipsa donatio: Non sunt igitur merita, prima separatio.

2. Quoniam & ipsa merita ad prædestinationem pertinent; (est enim prima ipsorum causa per gratiæ preparationem) ea sane non possunt esse eius causa: Itaque rectè Apostolus ad Rom. 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius.* & ad Ephes. 1. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus Sancti.* Non igitur bene concludit Augustinus: Quia vel fueramus sancti, vel quia futuri eramus sancti; sed potius ut essemus. Nam ut diximus sic definit prædestinationem: Est præscientia, & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicunque liberantur: non itaque; prædestinatio ordinat merita, sed beneficia, qua voce significantur gratiæ Dei.

2. Quia ante Deum nemo potest gloriari Rom. 3. *Vbi est ergo gloriatio tua?* unde nulla est in prædestinatis causa separationis; superest itaque ut causa illa extra eligendos quaeratur: nam ante electionem omnes in eadem massa considerantur.

Vera igitur causa huius separationis in Deum referenda est, qui ex purâ misericordia unum præ alio elegit, quia sic voluit ex merâ suâ voluntate sine ullâ iniustitiâ, quia gratiæ suæ verus Dominus, eam partitus est uti voluit, secundum illud ad Rom. 9. *An non habet potestatem figulus luti eadē massâ facere aliud quidē vas in honore, aliud verò in contumeliâ;* hoc est inter homines alios prædestinare, alios relinquere?

Rem totam accipe in gemino exemplo: Primum desumitur ex Apostolo ad Rom. 9. *Rebecca ex uno concubitu Isaac, quos filios habuit gemellos, Esau, & Iacob, quos etiam si natura multis modis conjunxisset, gratia tamen & electio plurimum separavit:* Verba sunt: *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictū est ei, scilicet Matri Rebeckæ, quia major serviet mino-*

ri, sicut scriptū est, Iacob dilexi, Esau autē odio habui.

Nota 1. Inter quos factam esse electionem, electio autem illa pertinuit ad computationem liberorum in semine paterno, & consequenter in hereditate paternâ: à quâ, sicut exclusus est Imaël, quanquam esset filius Abrahæ: & solus Isaac admissus est secundum illud: *In Isaac vocabitur tibi semen* & illud aliud: *Eijce ancillam, & filium eius, non enim haeres erit filius ancilla cum filio liberae:* ita cum duo liberi nati essent Isaac, non tamen ambo computati sunt in semine, sed unus tantum. Nunquid non ambo potuerunt computari? Ita sane: sed tamen non ita visum est Deo: sed cum tantum duo essent fratres, facta tamen est unus electio, atque prælatio.

Nota 2. Eiusmodi electionem seu prælationem non esse factam ratione ipsorum: eadem enim erat natura, iidem parentes, idem conceptus, nam ex uno concubitu, eadem natiuitas, neque enim totus prodivit primogenitus, quin etiam prodiret secundus, nam secundus primi plantam pedis manu tenebat: Immo quod amplius est, eadem moralis dispositio utriusque fuit, nam utrinque neque merita, neque demerita præcesserunt, quoniam nondum nati erant, imò uterque in peccato originali, & uterque in eodem originali demerito, sed communi; Item neq; sumptum est discrimen à futuris operibus, & voluntatibus, quasi Deus per præscientiam respexerit eorum actiones, ob quarū diversitatem, inæqualiter eos tractavit: Quia ut ait Apostolus. *Non ex operibus sed ex vocante dictū est ei, quia major serviet minori:* Verè enim Paulus intendit hanc separationem factam ex electione divinæ voluntatis, nulla distinctione in ipsis prævisa, quæ causa esset, cur major alteri serviret, unde inter existentes in utero hanc distinctionem fecit: quare hæc verba non tantum continent Prophetiam futurorum, sed etiam ad tempus præsens referuntur, ut

fit sensus, ex nunc præfero majori minorem, & unum sub alterius potestate constituo, ut major sit minoris servus, & ipse cum sua posteritate serviat minori ejusque posteritati: atque in hoc sensu, unus alteri præfertur, etiamsi nulla adsint opera.

Nota 3. Majorem servisse minori, & dilectum fuisse Jacob, exosum autem Esau. 1. Quia primogenitura Esau pervenit ad Jacob, ut ipse Esau agnovit, unde Jacob accepit benedictionem primogeniti, quam noluit Isaac revocare, quidquid rogaret cum fletu Esau. Itaque sub fratre suo Jacobo constitutus est, secundum illud Isaaci *Dominum tuum illū confitui, & omnes fratres eius, servituti illius subjugavi*: ut etiam in ipsa benedictione dixerat Jacobo, *Esio Dominus fratrum tuorum, & incurventur ante te filii Matris tuæ*. 2. Quia posteritas Esau, nempe Idumæi, servierunt Jacob, id est Israëlitis, seu Jacobi posteritati. 3. Quia præcipua Isaaci hæreditas atque Abrahamæ translata est ad Jacob, nempe terra Chanaan, fertilis, atque abundans, quæ non Idumæis, seu posteris Esau, sed Judæis filiis Jacob data est: Idumæis autem data sunt loca saxosa, & sterilia, ideoque dicitur Malachiæ 1. Deum odio habuisse Esau, hoc est minus dilexisse, phrasi usitatâ in Scripturâ, Jacobum autem dilexisse, & eum fratri in amore prætulisse.

Nota 4. Licet dilectio Jacob, & odium Esau, in sensu literalis uti legitur in Genesi, & in Prophetiâ Malachiæ, intelligenda sint de temporalibus, tamen apud Apostolum Paulum, qui ea loca sumpsit secundum sensum Allegoricum, intelligi posse de prædestinatione, exemplo sumpto à rebus temporalibus, & traducto ad res spirituales: ita enim passim SS. PP. interpretantur: ac licet sub Jacobo, & Esau, eorum posteri possint intelligi, non ideo tamen immo quando dicitur Jacob eligi, prius intelligitur eius persona, velut initium, & quasi

norma prædestinationis posteritatis ipsius: Et patet ex contextu totius capitis noni Epistolæ ad Rom. ubi agitur de prædestinatione, & reprobatione, quam docet, nullam aliam causam habere, quam Deum, unde subjungit, *Igitur non est volentis, neque currentis, sed misericordis est Dei*: Neque enim voluntas Isaac quidquam profecit, qui volebat benedicere Esau primogenitum suum; neque aliquid profuit cursus Esau, qui statim ad venationem profectus est, ut Patri obsequeretur, & benedictionem mereretur; sed totum opus fuit misericordie Dei, qui ab initio id statuerat: unde Apostolus, *ut secundum electionem propositum Di maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: quia major serviet minori*: ut scires hoc totum profectum fuisse à merâ Dei voluntate.

Aiterum exemplum accipio à S. Dorotheo doct. 6. ubi ista. Memoria teneo factum humodi me aliquando audisse Navem, servorum, (seu quæ veheret servos) ad nescio quam urbem applicuisse: erat autem in civitate illâ, Virgo quædam sancta, salutis suæ admodum diligens, & studiosa. Hæc ubi navigium illuc attulisse cognovit, gavisâ est; desiderabat enim puellulam parvam sibi comparare, quam suo arbitratu aleret, & enutritet in Dei cultu, nec ulla labe mundialis malitiæ sineret contaminari. Mittens igitur qui navis illius gubernatorem accerferet, duas ipsam habere puellas valde parvas, quales animo suo destinabat ipsa Virgo, comperit. statimque cum lætitiâ pretium solvit, atque unam puellam sibi ascivit. Ut igitur Naucletus à Virgine sanctâ recessit, paululum progressus, obviam habuit scenicam quandam meretricem, cui polcenti puellam alteram preno dedit. Considerate obsecro mysterium Dei, judicium attendite. Quisnam hujus rei rationem reddere potest? Accipit igitur Virgo sancta parvulam illam, atque educat in timore Dei, ad omne opus bonum, ipsam informans, ac docens omnem mona-

monasticam disciplinam, ostenditque sanctorum Dei mandatorum suavitatem, atque fragrantiam Scenica similiter meretrix, cum alteram illam miseram accepisset, effecit eam erga solum diaboli: quid enim aliud furia ista docere illam poterat, nisi animæ perditione? Quid igitur dicere possumus de horrendo isto iudicio? Ambæ parvulæ erant, ambæ abductæ, nescientes quò proficiscerentur, & una inventa est in manibus Dei, altera verò incidit in manus diaboli. Nunquid igitur dicere possumus, quòd tam unam, quàm alteram reposerat Deus? Quomodò id fieri potest? Vtique si ambæ in fornicationem, aut in aliud simile vitium incidissent, liceret dicere, idem iudicium ambas obtinere, cum idem ambabus eorum contingerit: quomodò igitur hoc fieri possit? Hæc dies atque noctes inter eloquia Dei, didicisti ea quæ iudicium & regnum Dei spectant: illa verò misera, nunquam seivit, aut audivit aliquid boni, sed è diverso omnia turpia, atque diabolica: quomodo igitur fieri possit, ut eadem ab utrisque exacta diligentia exgatur? In quo sanè factò admirabilis exemplum electionis divinæ, & discretionis nobis relictum est: Neque enim temerè effectū est ut ita discernerentur: At in illis nulla est cautela; igitur in Dei electione.

Sed in eâ re, illud in primis cavendum est: quod admonet Apostolus, ne in Deo iudicemus esse iniquitatem, quæ sic discernat æqualiter. *Quid ergo dicemus? Nunquid iniquitas est apud Deum: absit.*

Ratio est quia si Deus huius discretionis causam sumeret ex meritis atque operibus, profectò non posset sine iniustitiâ discernere eos, quorum & opera, & merita sunt æqualia: sed cum illa discretio fiat à solâ Dei voluntate, nulla potest esse iniustitia. Vnde subdit Apostolus, *Moysem dixit, miserebor cuius miserator: & misericordiam prestabo, cuius miserebor.* Cum enim nemini debeat ullam gratiam, et-

iam si nullam esset peccatum, nemini planè facit injuriam, si unum discernit ab alio, qui opus non est Justitiæ, sed Misericordiæ: Itaque multò magis iam id potest ubi homines obnoxii sunt Deo, ratione peccati. Ita Chrysostr: id dictum ait Moyse, ne ipsi mirarentur quòd Deus, post adorationem vituli aurei, quosdâ gladio interemisset, aliis verò pepercisset: quòd enim aliqui puniti sunt, justitiæ fuit; quòd aliqui liberati, misericordiæ; Sed illa discretio nullam habuit iniquitatē. Quapropter ita concludit, *Igitur non est volentis neque currentis, sed miserebor est Dei*: Non fuit volentis, quia dum Levitæ irent, & redirent à porta una castrorum, usque ad alteram obvios quosque interfecturi, nullo delectu id fecerunt, itaque nullos elegerunt, quos eximerent, sicut nec alios quos interficerent, immò contigit multis ut charissimos interficerent, nam dixit Moyse, *Consecrasti hodie manus vestras Domino, unusquisque in filio, & in fratre suo*: Item nec fuit currentis; hoc est, cuiusque fugientis, cum in modum ferræ, fieret vindicta: sic enim Moyse præceperat: *Redite de porta, usque ad portam per mediam castrorū, & occidat unusquisque fratrem, & amicum & proximū suū, ut scilicet nesciretur quæ esset fugiendum: igitur miserebor Dei, ita rem disponentis, ut quæ perire vellent, gladio transeuntis objiceret; quæ servare vellent, eriperet.* Quòd si etiam duorū fratrum respectu hæc verba dicuntur: *Non est volentis, neque currentis, sed miserebor Dei*, id est ac si diceret Paulus: patet Deum ex operibus non prælegisse Iacobum, quasi meruisset sua diligentia benedictionē paternam, quòd Esau ad venationem profectum, prior ipse antevernisset; sed ex suo proposito: quia nimirum sic Deo placuit qui Iacobi misertus est, non autem Esau.

Ex quibus omnibus concluditur Prædestinatione nihil esse aliud, quàm singularitē, & eximium amorem Dei erga quosdam, præ aliis, quibus

quibus præcipua quadam ratione vult gloriã, & consequenter quibus ex illo singulari affectu ordinat media, quibus prævidet connectendam perseverantiam, seu decessum in gratiã, & gloriæ consecutionem. In quo Deus nullam committit injustitiam; nam omnibus vult gloriã, & media donat apta ad eam consequendam; sed quibusdam magis vult gloriã, & media, itaque & majora, & meliora præparat; non quidem ratione ipsorum, quia ante Dei voluntatem, omnes sunt æquales, id est, æqualiter omnes indigni; sed ratione sui, quia suorum donorum est Dominus, quod ostendit in æquali largitione. Sicut itaque Deus quosdam homines creavit, non alios, idque sine injustitia; quosdam Angelos, non alios, eosque innumeros, quos creatis meliores creare poruit; hunc mundum, non alium; hunc Solem, non alium, & ita in cæteris: Sicut ex omnibus populis Judæos elegit, non alios; Sicut quosdam facit divites, alios inopes; quosdam ingeniosos, alios stupidos; quosdam pulchros, alios deformes: Sicut ex omnibus mulieribus, unã elegit in matrẽ, sine aliarum offensione: Sicut ex omnibus naturis, humanã tantum assumpsit: Sicut ex individuis naturæ humanæ, unam tantum Humanitatem: Sicut ex omnibus Judæis, paucos, id est, 72. elegit in discipulos; ex istis, duodecim tantum in Apostolos; ex duodecim Apostolis, unam Petrum in caput Ecclesiæ; & alia id genus; ita quosdam singulari amore diligit ad gloriã, eosdemque elegit in prædestinatos seu singulariter dilectos. In quo nihil efficit, quod nõ efficere possit quilibet de vulgo. Non itaque unius prædestinatio est alterius reprobatio, sed unius amor, præ alio. Sic honorabitur quem rex voluerit honorare. Et ut scripsit Cassiodorus lib. 1. variarum, Epistolã 12. de ijs qui à Rege Theodorico exaltati fuerant: Pompa merito tibi est, regale iudiciũ: Ita in causa prædestinationis electorũ nihil verius dici potest quã illud Christi, quoniam sic placitum fuit ante te. Sic Eccli. 33. Quare

dies diem superat, & iterum lux lucem, & annus annum à Sole? A Domini scientia separati sunt factio Sole, & præceptum custodiente. Et immutavit tempora, & dies festos ipsorum, & in illis dies festos celebraverunt ad horam: ex ipsis exaltavit & magnificavit Deus, & ex ipsis posuit in numerum dierum; Et omnes homines de solo & ex terra, unde creatus est adã. In multitudine disciplina Dominus separavit eos, & immutavit vias eorum. Ex ipsis benedixit, & exaltavit: & ex ipsis sanctificavit, & ad se applicavit; & ex ipsis maledixit, & humiliavit, & convertit illos à separatione ipsorum. Quærit Sapiens cur cũ omnes dies sint à Sole, alii tamen sint alius lucidiores & placidiores; unde annus unus alio est fertilior & salubrior? Item unde eisdem anni dies alii, ut festi, sanctique observantur alii vero in rebus servilibus teruntur ut prophanis? Primi causa est Deus, præscribens Solem cursum suum; Idem etiam voluit quosdam sibi sacros esse dies, alios vero communes, nulla re notabiles, nisi solo numero, quem diversum efficiunt: sic homines ab eodem ortos principio, & ex eadem materia, dissimiles esse voluit suis beneficiis: quosdam enim fecit divites ac beatos; Reges, & potentes; alios Sacerdotes & prophetas, & sanctos; alios vero fecit inopes, & humiles, atque abjectos, Et convertit illos à separatione ipsorum, id est, dejecit à sublimigradu, & ordine dignitatis, quam vocat separationem: uti eximii illi dicuntur, qui nõ in vulgo, seu numero relinquuntur. Ita dicitur de diebus dignioribus, à Domini scientia separati sunt: & David dicitur, Quasi adeps separatus à carne sic David à filiis Israël, & Num. 10. Moyses ad Levitas: Num parum est vobis, quod separavit vos Dominus, & junxit sibi. Hæc autem leparatio, seu secretio, nullam aliam habet causam quã Dei beneplacitum, & voluntatem: unde dicitur appellat Apostolus Paulus.

Ex hac consideratione hinc duplex in mensensus oritur,

Primus est, Præ illa secretionem, & separationem

tionem aliam omnem nihili faciendam: Nam hominum alii sunt Reges, alii subditi; alii divites, alii pauperes; alii sano corpore, alii semper ægro; alii pulchri, alii deformes; alii prospera veli fortuna, alii adversa; quidam beati, quidam miseri; Sed quantum illa possunt prodesse? hæc autem, quantum obesse? Quam exiguum est discrimen, quam breve, quam inutile, quam contemnendum? Quorsum hinc nobis inest fastus, & aliorum contemptus? Illa unica discretio magnificanda est, quod unus sit ex Electis, alter inter Reprobos. Hic fortassis quem contemnis electus est: Tu vero unus ex Reprobis: Ille qui nunc jacet in vitis electus est: Qui autem nunc latet, erit aliquando casurus, &c.

Neque etiam illud præterire possum, quam magnam habet admirationem, nempe quod Deus ferè eos qui in rebus exterioribus præcellerant, reprobavit. In prima mundi familia major natus reprobatus est, Cain scilicet, quamvis primogenitus, fortior & robustior, & indultior: Abel autem electus posterior natus, tenerior, & minus gnarus. In Abrahamæ domo Isaac primogenitus à domo & hæreditate rejectus est, se eundem illud: *Ejic ancillam, & filium ejus, non enim hæres erit filius ancillæ, omni filio liberæ, nimirum Isaac, in quo Abrahamæ vocatum est semen: In Isaac vocabitur tibi semen.* In istius domo rejectus est Esau primogenitus, electus est Jacob, cum tamen ita utrumque componat Scriptura Genes. 25. *Factus est Esau vir gnarus vendendi, & homo Agricola, Jacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis, hoc est vitam agebat quietam, domi commorans: ut scilicet intelligas mundanas & externas prærogativas tibi esse debere suspectas; tantum abest ut hinc sumere debeas occasionem te ipsum extollendi. Que mihi fuerunt lucra, ait Apostolus ad Phil. 3. Hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta.*

2. Sensus est Quanti unusquisque peculiarem illum in se amorem facere debeat, qui-

cunque tandem illius est particeps ut eum Deus inter tot creaturas, tot dotibus, atque donis insignes, nullo ejus merito elegerit, tot aliis prætermisissis. Audi quid in simili casu populo Israël, Moyses considerandum proposuerit: Deut. 7. *Te elegit Dominus Deus tuus ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram;* Id est, non quia cunctas gentes numero vincebatis, vobis junctus est Dominus, & elegit vos, cum omnibus sitis populis pauciores, sed quia dilexit vos Dominus. Ego certè non dubito, si anima hæc interiori audiret à Domino, quin tota in amorem solveretur: Tu me Domine singulariter dilexisti, & præ tam multis amavisti? Quis ego sum Domine, & quæ domus Patris mei? Non hoc ego vehementer admirror, quod hic anima deficiat, & primò quod præ admiratione extra se feratur, tum quod præ amore colliquecat. Ille te præ tam innumeris? Tu vero non illum præ omnibus? *Dilectus meus mihi, & ego illi: Ego dilecto, & ad me conversio ejus.* & Cant. 6. *Ego dilecto meo: & dilectus meus mihi.* Quam putas hoc re aliquando commovebit ac tanger, cum ista mortalia transferint, atque jam in portu & in gloria positus cognosces te præ innumeris mortalibus dilectum, electumque? Quantum putas te dilecturum Deum tuum? Quid illius causa fecisse non desiderabis, quid non pertulisse?

Sed quia nemo hunc amorem specialem a rogare sibi potest, nam *nescit homo utrum amore an odio dignus sit.* Hoc saltem & considera, & æstima; quantum debeas Deo quod te Christianum, & sui ipsius gnarum fecerit, eum interim tam multas nationes & nobiles populos ignorantia tenebris obvolverit, & teneat in infidelitate; ut scias quæ à Deo donata sint tibi. Atque in universum agnosce ea beneficia quibus alteri prælatus es. Quis enim es tu; ut tui aliquam rationem peculiarem Deus habuerit? Quis es ut se Deus alteri cuicumque præulerit es?

Quid

Quid enim habes quod non accepisti: si autem accepisti quid gloriaris, quasi non acceperis?

Verum nostra repetamus. Atque ut nullam in animis dubitationem relinquam, hoc addo: quod sicut hæc prima Electorum ac relictorum discretio, nullius est meritum, ac demeritum, ira non efficit immediatè & absolutè saluationem Electorum & damnationem relictorum, sed ambos suo relinquit arbitrio, unde nullum cogit, ac nemini necessitatem infert. Itaque relictos non excludit positivè à gloria, sed intra communem voluntatem Dei omnes homines saluandi, deserit. Sed illos non assumit peculiari voluntate & affectu, nullius sanè iniuria: cum tamen aliquos assumit, id facit summa misericordia; quemadmodum ex omnibus temporibus plinitudinem temporum elegit, ut homo fieret; ex omnibus populis filios Israëli, ex quibus carnalem duceret originem; ex omnibus tribus, tribum Iudæ; ex familiis Iudæ, domum David; ex omnibus urbibus, Bethlehæm; ex omnibus fœminis, ut dictum est, Beatâ Virginè in Matre. Quod elegit, gratiæ fuit; quod non elegit voluntatis fuit liberæ, sed non iniustitiæ, aut iniuriæ: Idem contingit in quorundam electione, aut reprobatione.

2. Propositio: Sicut huius discretionis initium diximus petendum esse à simplici Dei voluntate, & amore; Ita eius complementum & perfectio pender amborum voluntate, & cooperatione. Etenim *oves sequuntur, & audiunt*: non sequuntur autem, qui non sunt oves. Oves sequuntur, quoniam oves sunt, & sequi volunt; atque amant: qui verò non sequuntur nec sunt oves, nec sequi volunt. Causa itaque adæquata discretionis integræ est Deus, & creatura: Et ita est una discretio seu separatio ab electione Dei: *Ego cognosco oves meas*: & altera est à cooperatione creaturæ, & *cognoscunt me mea*: ex utraque fit una totalis, cuius causa adæquata, est Deus, & creatura *oves mea*

vocem meam audiunt: neque enim oves audirent, nisi loqueretur sed loquentem etiam non audirent nisi vellent; est enim auditus obedientiæ. Sicut itaque peccator per liberum arbitrium se discernit à iusto, secundum illud Iudæ in Epistola sua: *Hi sunt qui segregant semetipsos, sed tanquam causa sola, & totalis, quia totus se ad id determinat quo ab alio separatur; scilicet ad malas actiones*: ita iustus post datam gratiam, per illius usum liberum, licet cooperante gratia se ab impio ipse discernit, Confirmatur: Quia qui ex æqualibus facit inæquales, ille unum ab alio discernit, sed non solum Deus per gratiam, & amorem specialem, verum & homo per liberum arbitrium, licet secundariò, & minus principaliter facit ex æqualibus inæquales. Exemplum Augustinus posuit lib. de Prædestin. & gratia cap. 15. inter Nabuchodonosorem, & Pharaonem: Quid fines eorum fecit divertos, nisi quod unus manum Dei sentiens, in recordatione propria iniquitatis ingemuit; alter libero arbitrio, contra Dei misericordissimam veritatem pernavit?

Hinc sequitur 2. ex Lessio de Prædestin. & Reprob. Angelorum & hominum, l. 2. c. 6. n. 77. Esse in Iustorum potestate complete suam prædestinationem. Probat, Quia complete suam prædestinationem est effecere, ut in Deo sit præscientia & præparatio reliquorum beneficiorum quibus re ipsa homo perducitur ad salutem: atqui in hominis est potestate illud effecere per gratiam Dei. Major probatur ex definitione prædestinationis ex S. Augustino: Nam sicut tota prædestinatio consistit in præscientia, & præparatione omnium beneficiorum, quæ ab initio conceptionis, vel vocationis, usque ad ultimum vitæ conferuntur; ita complementum eius, consistit in præscientia, & præparatione eorum quæ conferuntur post justificationem.

Minor

Minor probatur ex Concil. Arausicano c. 17. ubi ait omnes baptizatos Christo auxiliante, & cooperante quæ ad salutem pertinent, posse, & debere, si fideliter laborare voluerint, adimplere. Et ex Trident. sess. 6. c. 11. ubi hæc: Deus sua gratia iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur; Et ex eodem c. 13. ubi ita: De Perseverantiæ munere, nemo sibi certaliquid absoluta certitudine polliceatur, tamen si in Dei auxilio firmissimam spem collocare, & reponere omnes debeant; Deus enim, nisi ipsius gratiæ defuerint, sicut cœpit opus bonum, ita perficiet, operans velle, & perficere. Denique ex hoc textu 2. Petri c. 1. *Satagite ut per bona opera certam vestram vocationem & electi nem faciatis:*

Insiper: Deus præparavit omnibus iustis omnia auxilia & beneficia, quibus certissimè salvabuntur, si gratiæ non desint: sed in potestate iustorum est non deesse ipsius gratiæ, & implere illam conditionem, quâ implerâ, illa voluntas conditionata transit in absolutam, ac proinde complet in Deo rationem prædestinationis.

Sequitur 2. Qua ratione intelligi debeat, quod à nonnullis tribuitur Augustino: Si non es prædestinatus, fac ut prædestineris. Neque enim absolute loquendo, id vere dici potest; quia nemo sibi causa esse potest primæ gratiæ, cuius tamen præparationem, nomē prædestinationis includit; sed potest esse causa completionis, sine qua prædestinatio completa esse non potest. Itaque Prosper in respons. 3. ad Capitula Gallorum: Non ex eo necessitate pereundi habuerunt, quia prædestinati non sunt; sed idè prædestinati non sunt, quia tales futuri ex voluntaria præparatione præsciti sunt. Et ad obiectiones Vincentii Respons. 12. Quia præsciti sunt casuri, non sunt prædestinati, essent autem prædestinati, si essent reversuri, & in sanctitate mansuri. Hoc itaque certum habeamus neminem

excludi ab ovium numero, & ad hædos transire, nisi vitio suo, unumquemque autem si velit, posse bonis adherere Dei gratiæ adiutum, quæ nulli unquam denegatur.

Eodem modo respondere facile potest ad illud Dilemma, vel sum prædestinatus, vel nō sum: Si 1. perire non possum, Si 2. salvari nequeo: Quo argumento, ut dictum est supra, inductus quidam ex Monachis S. Augustini, Monasticam vitam deseruit, ad sæculum rediit, ibique periit, illo testel. de bono Perf. c. 25 Dicitur enim; te esse prædestinatum, si tu es in gratia, non tamen completè, nisi posita præsentia tuæ perseverantiæ, quæ præscientiæ, cum à tuâ perseverantiâ obiectivè, & tua perseverantiâ à tua diligentia, divino adjuncta auxilio, omni ope tibi conandum est, omnesque vires & naturæ intendendæ ut perseverantiam præstes: quod si Divinâ gratiâ neglectâ nō præstes, nō eris prædestinatus sed reprobus, at vitio tuo, & voluntate tuâ: nam supposita Dei gratia, quæ semper omnibus præstò est, & supposita etiam omnium hominum ordinatione ad gloriam, à quâ ordinatione nemo excipitur, nemo reprobus est, nemo ab ovium numero excluditur nisi vitio suo. Hinc etiam patet quomodo concilianda sit prædestinatio cum libero arbitrio, cum quo non magis pugnare potest quam gratia, quæ non modo non destruit liberum arbitrium, quin potius illud perficit, cum illi det posse, quod sine illa non posset, ita tamen potest per illam, ut cum illa etiam operetur, secundum illud Apostoli: *Ego & gratia Dei mecum*; quod autem prædestinatio non magis lædat libertatem quâ ipsa gratia, hinc patet quod ex August. prædestinato sit gratiæ præparatio, gratia verò ipsa donatio.

Vnica mihi occurrit conclusio quam habet Apostolus 2. ad Philippen. *Cum metu & tremore salutem vestram operamini, Deus est enim qui operatur in vobis velle: & perficere pro bona voluntate:*

& tremore salutem vestram operamini, Deus est enim qui operatur in vobis velle & perficere pro bona voluntate: Vide quid velit Apostolus, 1. vult unumquemque salutem suam operari, ut nemo confidat prædestinationi, quasi solus Deus salutem operetur illam: neque enim ita se res habet, nam ipse sic eam operatur, ut nostrum etiam sit operari: ille enim gratiam & præparat & donat: nos gratiam recipimus, & ea utimur. 2. Nos vult operari cum timore & tremore, quia nescit homo utrum amore, an odio dignus sit: unde nemo præsumere potest, sicut nemo desperare; sed omnes timere debent ac contremiscere. Deinde rationem subdit: Quia ipse est qui operatur in nobis velle & perficere, ut sciamus ab ipso pendere, quod velimus & quod faciamus, non quod ipse solus sit in nobis qui velit, & perficiat, alioqui malè dixisset, ut operaremur; sed quia ipse per gratiam efficit ut velimus, & ut faciamus: ipse enim excuscat ut velimus, neque hoc tantum, sed primum velle efficit in vobis ante libertatem, & ipsum liberum velle efficit in nobis, sed nobiscum. Quia verò non sufficit, ut velimus, quasi positâ voluntate, ipsi per nos efficiamus, nam ipsius adjutorio indigemus ut perficiamus; ipsa enim efficit in nobis velle & perficere; ideò timere debemus, ne nos deserat, si eius gratia abutamur. Quare oportet operari cum timore & tremore, ne si non operemur, deseramur ab eo qui operatur in nobis velle, & perficere; & quo recedente, neque in nobis esse potest voluntas, neque opus: præsertim cum id faciat pro bona voluntate, hoc est liberè, seu ex pura liberalitate; ut qui gratiam nemini debet, & propterea sine iniustitia privare ea quemlibet potest: unde sequitur illa utendum cum timore.

Nemo itaque scientia prædestinationis abutatur, Audit, nemo extollatur; quia nemo

scit qualis sit: nemo animum dejiciat; quia Deus neminem positivè excludit: sed non quisque in salutem suam maxima diligentia incumbat; quia quilibet ad gloriam ordinatus est, quilibet vocatus, quilibet ad eam capessendam gratias necessarias, & sufficientia habet auxilia, quilibet in suo prædestinationis ordine salvari potest, si velit, si gratiæ respondeat, si Deo non desit. Non te prima separatio damnat, sed secunda: In primam, nullam habes potestatem; habes in secundam; ex qua venitur in tertiam, de qua S. Mattheus cap. 25. Et statuet oves quidem à dextris suis; hædos autem sinistris: deinde iudicis sententia accedente, Venite, & discedite; Ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam: in qua separatione omnium suppliciorum maximum. Hæc enim demùm est perfecta reprobatio; cujus tota essentia consistit in iudicio indignitatis reprobi, propter peccata in quibus decessit, & in consequente voluntate iudicis deputante ipsum ad carentiam visionis, atque ignes æternos: Hoc unum cogita oportere te esse aut in omnium numero, aut in hædorum grege, aut in dextra, aut in sinistra: cogita ad quorum mores propius accedas, innocentia, mansuetudine, castitate, ut utilitate ad omnia: An velò sis moribus noxiis, an petulcus, an impurus, an petulans. Quælibet vitæ præsentis differentia ut diximus nuper, non magni facienda est, neque ratione objecti, neque durationis: Altera differentia & res omnes, & omnem durationem complectitur. Discrimen est aut summæ felicitatis, aut summæ miseriæ; aut cæli, aut damnationis, aut æternitatis in suppliciis, aut æternitatis in gloria: ad quam nos deducat Iesus Christus. Amen.

Amén.

** **